

AÇIK OTURUM

TOPLUM VE HEKİM DERGİSİ'NİN 20. YILI ETKİNLİKLERİ ÇERÇEVESİNDE DÜZENLENEN YUVARLAK MASA TOPLANTISI: "YAYINCILIK VE TOPLUMSALLAŞMA"

Konuşmacılar: Tanıl BORA, Aydın ÇUBUKÇU, Metin ÇUHALOĞLU, Önder ERGÖNÜL, Onur HAMZAOĞLU, Bülent KILIÇ, Kemal OKUYAN, Ata SOYER, Yavuz ÜÇKUYU

ATA SOYER : Bugün Toplum ve Hekim dergisinin 20. yılı kutlamaları çerçevesinde planladığımız bir etkinlik için biraradayız. Dün, planladığımız etkinliğin bir bölümünü gerçekleştirdik. Toplum ve Hekim'in üzerinden TTB ve Türkiye tartışması denemesi yaptık. Tanıl sağolsun bize bir çerçeve sundu. Onun üzerinden bir iki saat tartışma yürüttük. Yine, Toplum ve Hekim'in Yayın Kurulu üyesi Ersin Yarış arkadaşımız gazete kütüphanelerinden Türkiye'nin yakın tarihine ilişkin bir sunu yaptı. Bugün de 'yayıncılık-meslek örgütü ilişkisi' gibi bir tartışma yapacağız. Dilerseniz önce bir tanışma turu yapalım. Ondan sonra da Yavuz arkadaşımız toplantıyı yönetecek. Yavuz, istersen bugünkü çerçevemizi aktararak başlayabilirsin. "Hoş geldin" sözüne Metin Hocam "hoşbulduk" diyecekti; ama senin sözüne ne diyecek bakalım?

YAVUZ ÜÇKUYU : Toplantı başlığımız "Yayıncılık ve Toplumsallaşma". Bu başlığı Toplum ve Hekim'in yayın hayatının 20. Yılı çerçevesinde bir etkinlik olarak düşünmüştük. Başlığı yayın kurulunda ben önermiştim. Önerimin üzerinden 2-3 ay geçti. Bu süre içerisinde başlangıçtaki öneri içeriğinde farklılaşmalar ve olgunlaşmalar oldu. Bu önbilgiyle, dünkü tartışmalarımızdan da yararlanarak bugün ne bekliyoruz onu aktarmaya çalışayım: Yıllardır yayıncılığın içindeyiz. Meslek örgütü dergisi olarak 20 yıllık bir Toplum ve Hekim geçmişimiz var. Geçmiş 20 yıl içerisinde dergide zaman zaman umutsuzluk dönemleri yaşanmış. Dergiyi sürdürüp sürdürmeme tartışmaları bile yapılmış. Bugün, bu tartışmaların çok uzağında ve umut doluyuz. Ama, yürüttüğümüz Toplum ve Hekim yayını

için bugün aktardığımız emeğin bir nicelik ifadesi varsa, 350 civarında bir abonemiz olduğunu söyleyebilirim. Kendimize, 350 abonemizin niceliğinin gösterdiğinin çok ötesinde misyonlar yüklüyoruz. Acaba bu nicelik göstergesi ile misyon yükleme arasında nasıl bir denge/dengesizlik var? Yürütmek istediğimiz tartışmanın bir yönü bununla ilgilidir.

İkinci olarak, biliyoruz ki her yayın bir toplumsallaşma hedefi ile başlıyor. Onun bir aracı olarak, bir toplumsal dokunun üzerine doğuyor. Türkiye'de 1970-80 döneminde yoğun bir dergicilik vardı. Sayılar, bu dönemde 100-150 bin dağıtımı olan sol yayınlar olduğunu söylüyor. Günümüzde ise çok açık bir daralma görülüyor. Görülen bu daralmanın ne kadarı geleceğe bir omurga/eksen olarak kalmayla ilgilidir. Omurga/eksen olmak ile toplumsallaşma projesinden uzaklaşmak arasındaki sınır nasıl çizilebilecektir?

Üçüncü tartışma noktası olarak; her yayının toplumsallaşma ile ilgili bir "enzim" salgıladığını düşünüyorum. Toplumsal dokulara nüfuz etmede zaman zaman enzim çok etkili olabiliyor. 1970-80 dönemindeki yayıncılık böyle bir etkililiği sağlayabilmiştir. Sonraki dönemde toplumda yayınların etkinliğini sınırlayan ideolojik ve siyasal bir örtü oluşuyor ya da var olan örtü kalınlaşıyor. Son 20 yılda, bireylerin çevrelerinde örülü bir "koza" olduğu ve bu koza dolayısıyla yayıncılığın birey dokusuna ulaşmasına karşı kuvvetli bir direnç olduğu tartışılıyor. Bu direnci nasıl ve hangi yöntemlerle aşarak toplumsallaşma da mesafe kay-

dedebileceğiz? Tüm bunları konuşmak üzere bir araya geldik.

Tartışmayı yürütmek üzere ben şöyle bir yöntem öneriyorum: Dergi yayın kurulumuzda izlediğimiz yöntemdir. Öncelikle belli bir çerçeveye üzerinden sırayla katılımcıların görüşlerini alırız. Sonra da görüşlerle ortaya çıkan noktalar üzerinden bir tartışma yürütürüz.

ATA SOYER : Konuklarımızdan da başlayabiliriz.

AYDIN ÇUBUKÇU : Ben bir soru ile başlayayım. Bir dergi yöneticisiyim. Bir kültür sanat dergisini yönetiyorum. Mesleki dergileri elbette yayıncılık yönünden izliyorum. Sendika dergilerini de izliyorum. Burada öğrenmek istediğim şey şu: Türk Tabipleri Birliği, şu ana kadar yayınlarında mesleki bilgiler, mesleki incelikler, mesleki sorunlar dışında sosyal, siyasal sorunlara da girdi. Toplumsal ve siyasal sorunlarla ilgilenen bir yayın anlayışı var. Bundan sonra böyle bir dengeyi gözeterek devam etmeyi mi düşünüyor yoksa -'toplumsallaşma' kavramının bende çağrıştırdığı soru bu -daha bir toplumsal sorunların ağırlıkta olduğu bir anlayışı mı geliştirmek istiyor? Benim sonraki söyleyeceklerim bu sorunun cevabına bağlı olacak.

YAVUZ ÜÇKUYU : Bu soru, dün yürüttüğümüz tartışmayla yakından ilgili. Tanıl arkadaşımız, dün bize bir sunu yaptı. Yayınlarımız üzerinden tarihimizi dışarıdan yakın bir gözlemci olarak aktardı. Oradaki önemli vurgusu şu idi: Türkiye'de meslek odalarının, demokratik kitle örgütlerinin bir denge sorunu yaşadıkları. O denge içerisinde meslek odalarının mesleki kimlikleri ile toplumsal projeler üretmek arasında bir gerilim yaşadıklarını; bu gerilimle yaşamak noktasında TTB'nin iyi bir konumda olduğu.

Yine, çünkü tartışmalarda ortaya çıkan bir nokta da hekim örgütü olarak bugün yaşadıklarımızda, son 20 yılda ortaya çıkan iki etmenin belirleyici olduğu. Birincisi sosyal devlet pratikleri dolayısıyla sağlık alanının ciddi bir mücadele alanı haline gelmesi, ikincisi hekimlerin bir mesleki kategori olarak 1980'den sonra proleterleşme yönünde çözülme süreçlerini yaşamalarıdır. Yaşadıkları bu çözülme sürecinde, hekimlerin, kendilerini tanıma çabasıyla, toplumsal projeler peşinde koşma arasında hızlanan geliş gidişlerinde, bu alana özel birikim ortaya çıkmış görünmektedir. Bu birikimin, TTB'nin denge sorununa nasıl yansıtacağı, ortaya çıkan gerilimin bir ifade aracı olan dergimize etkilerinin ne olacağı sorularının yanıtlarıyla da meşgulüz.

KEMAL OKUYAN : Geçenlerde İstanbul'da bir basın açıklaması vardı. 33 örgüt birlikte bir basın açıklaması yapmak üzere Taksim'de toplandılar ve 50 kişi geldi. Bütün örgütlerin yaşadığı sorunu gösteren bir örnek olarak düşünüyorum bunu. Örgütler aslında örgütsüzler. Temsil ettikleri meslek grubunu, sosyal sınıfı temsil etmekte yetersizler. Ya da örgütlerle bunlar arasında tam bir kopukluk var. Belki TTB'nin bu yayın düğümünden baş-

layarak çözmeye çalışacağı temel sorun hekesin, her mesleki veya siyasi örgütün içinde yaşadığı bu temel problem olabilir. Konuyu açarken değindiniz. Her örgüt bir yayın organı ile gerçekten kendisini hem eğitir hem de tabanı ile ilişkisini geliştirir. Yayın organının böyle iki işlevi olduğunu düşünebiliriz. Birincisi kendini toplum çapında tanıtmak için etkili bir araçtır. İkincisi örgütü var eden sosyal kitle arasındaki ilişkiyi sağlamlaştırmanın bir aracıdır. Aslında ikisi birbirine bağlıdır çünkü eğer bir toplumsal örgüt, bir mesleki örgüt kendi toplumsal maddesini harekete geçiremiyorsa, onunla varlığını ortaya koyamıyorsa toplumsal bakımdan da etkili olamaz. Yayın organı bu iki alanı birden kucaklayan bir geliştirme aracı olarak düşünülmelidir. Toplumsal bir varlık ve siyasal bir etki gücü olarak ortaya koymak için -herhangi bir örgüt -önce toplumsal bir maddesi olduğunu, bir gücü olduğunu ortaya koyabilmesi. Bu yayın organı hem bu maddi gücü yaratmak, seferber etmek için hem de o maddi gücün toplumsal etkisini gösterebilmek, yaygınlaştırabilmek için bir araçtır. TTB'nin kendisini böyle tanımlaması ve o proleterleşme süreçlerinden ya da hekimlere yüklenmesi gereken görevlerden sözedilebilir. Bütün bunları kapsayacak bir yayın faaliyeti bence önce - o 'koza' terimi çok hoş - kozayı delmeye yönelik bir etkinlik olabilir. Bunun için 20 yıllık bir yayın sürecinde 350 abone korkutucu rakamlardır. Acaba etki bakımından da bir uyarı içeriği taşıyor mu? 350 kişi okuyor ve etkinlik alanı 350 kişi mi? diye düşünülebilir. Öyle değildir şüphesiz. Ancak yine de çok az bir sayıdır. Daha geniş dağıtılabilen, daha yaygın okunabilen ve bu iki görevi yani hekim kitlesini kendi sorunları ve toplumsal sorunlar üzerinde düşünmeye, hareket etmeye yönlendirecek bir yayın organı şüphesiz gereklidir diye düşünüyorum. Kısaca söylemek istediklerim bunlar.

YAVUZ ÜÇKUYU : Parantezle şu söylenebilir belki. Bizim yayın profilimiz oldukça geniş. Toplum ve Hekim, daha çok omurga anlamında yayın olarak yıllardır kurgulanmış ve işlevi öyle. Örneğin bizim 15 günde bir çıkan dergi, gazete benzeri bir yayını var. 30.000 basıyoruz. Dağıtımında mutlaka sorunlar var; 30.000 kişiye ulaşmıyor ama bütün yayınlarımız içerisinde 350 rakamı bizim gönlümüzün razı olmadığı ama ulaşma konusunda başka araçlarımız olduğu için bu bilgiyi verme gereği duydum.

AYDIN ÇUBUKÇU :Tıp Dünyası'ndan bahsediyoruz galiba. 15 günlük haliyle ilk sayısı çıktı. Onunda etkilerini ölçmek, değerlendirmek gerekir elbette. Henüz başında sayılırız.

METİN ÇULHAOĞLU : Ne ölçüde yararı olur kestiremiyorum, ama sunulan bu konuyu genel bir çerçeve içerisinde yerleştirmeye çalışacağım. Genel çerçeveden basit konulara inmek daha yararlı olabilir. Örneğin bazı basit saptamalar yapmak mümkün. Bir tanesi şu: Bana göre, siyasal gelişmelere veya meslek alanında cereyan eden olaylara duyarlı, bu gelişmelerle içselleşen, bu gelişmeleri çözümlenmeye çalışan 'krema' ya da 'elit' diyebileceğimiz bir kesimle, genel taban ya da kitle arasındaki açığı, örneğin 60'lı yıllara göre daha fazla açılmış durumda. Tabip

camiasını ele alacak olursak, örneğin sağlıkta özelleştirmeler gibi mesleki alandaki gelişmelere daha duyarlı, bu gelişmelerle genel siyasi süreçleri kaynaştıran, kaynaştırebilen insanlarla, genel tabip camiası arasındaki duyarlılık ve ilgi farklılaşması artmış durumda gibi geliyor bana. Bu sadece tabipler için değil, bütün meslek grupları için geçerli. Özel bir alana münhasır olmayacak şekilde, örneğin sol açısından da geçerli. Bence bu açının Türkiye’de hemen kapanması, daha duyarlı, üretken kesimle hedef grup arasındaki mesafenin daralması bence kısa sürede mümkün değil. Dolayısıyla belli bir dönem Türkiye’de yayınlar toplumsallaşmanın aracı olmaktan çok iç konsolidasyon aracı olarak iş göreceklerdir. Bunu da çok fazla küçümsememek lazım. Bu işe yarayıyorsa lanet olsun dememek lazım bence.

İkinci bir etmen şu gibi geliyor bana: Yine 60’lı yıllardan hareketle kıyaslama yapacak olursak, bireylerin gündelik yaşamlarının bugün aşırı dolu ve aşırı programlaştırıldığını düşünüyorum. Örneğin 60’lı yıllarda insanlar eğer öğrenci iseler okulları ve dersleri dışında, eğer bir yerde çalışıyorlarsa işyerleri dışında alabildiğine boş denebilecek zamanları vardı. Yani okumakla, sinemaya, tiyatroya gitmekle geçirebilecek daha fazla zamanları vardı. Günümüzde birtakım dayatmaların ve günlük meşgalelerin insanların yaşamlarını çok fazla doldurduğunu düşünüyorum. Örneğin araba sahibi olanlar hafta sonları adeta ibadet eder gibi saatlerce arabalarına bakarlar. Eskiden dersanecilik diye birşey yoktu. Şimdi insanlar çocukları üniversiteye girebilsin diye elleri ile dersaneye götürüyorlar. Gündelik yaşamda buna benzer şekilde aşırı bir doluluk var. Bu nedenle insanlar düşünmeye, kendi alanlarına ve genel alanlara ilişkin düşünüp tartışmaya ve üretmeye çok fazla zaman bulamıyorlar. Ya da ‘ben çok doluyum’ diye bir rahatlama içindeler. Eskiden, bir toplumsallaşma aracı olan yayın ile onun hedef kitlesi arasında her iki taraftan kaynaklanan bir hareket vardı. Bunlar bir yerde buluşuyorlardı, konuşuyorlardı. Ama şimdi yayının tek tek uzaktan atışlar yapması gerekiyor; mesafe çok uzak.

Bir üçüncü nokta olarak belki şundan söz edilebilir: Özellikle 1980’li yıllardan itibaren aşırı bir ‘teknisizm’ ve ‘özel enformasyon fetişizmi’ yaratıldı. Yani A alanında çok çok özel enformasyonunuz olacak ki laf edebilirsiniz. Sağlıktan eğitime kadar birçok alanda böyle bir fetişizmi yaratıldı. Bu enformasyon fetişizmini olumsuz yan ürünleri var. Pek çok insan ‘benim aklım bu işe ermez’ diye o alanlara özel soğukluk duyuyor. Örneğin Özal zamanında ekonomi prensleri vardı; Enflasyon nasıl düşürülür, Merkez Bankası ne yapmalıydı “çok iyi bilen” adamlardı. Ve sıradan halkın aklı ermez bu işe diye düşünülüyordu.

Bu durumun diğer bir olumsuz sonucu da, solu aşırı bir vulgarizasyon korkusuna itti. ‘Acaba şöyle dersem vulgarlaştırmış mı olurum? Kabalaştırmış mı olurum? Afaki populizm mi yapmış olurum?’ Solda ‘Ben de mutlaka derin olmalıyım’ tutkusunu yarattı bu durum. ‘Bugünkü ideolojik yönelimlere karşı genel-geçer lafları söylemenin modası geçmiştir. Ben de alanın çok fazla derinine ineyim,

ben de çok fazla teknik bilgi sahibi olayım; ancak öyle karşı çıkarım’ anlamında bir psikoz yarattı. Bu psikoz da hedef kitle ile yayıncı arasındaki mesafeyi bence daha da büyüttü.

Sonuncu nokta olarak şunu ekleyebilirim: Bence toplumun genel olarak ilgisini çeken ve toplumu genel anlamda kucaklayan ortak bir paradigma ortaya çıkmadığı sürece insanların kendi alanlarına ilişkin olsun, kendi alanlarının dışındaki süreçlere ilişkin olsun araştırma, okuma, öğrenme dürtüsü duymaları pek fazla mümkün görünmüyor. Kucaklayıcı ortak paradigma derken de şunu kastediyorum: Örneğin 60’lı yılların kalkınma paradigması: Türkiye nasıl kalkınır? Japon modeli ile mi kalkınır? Yoksa kapitalist ülkelerin geçmişte izlediği yol gerekli midir? Merkezi planlama mı yapılmalıdır? 60’lı yıllardaki bu kalkınma paradigması her kesimi etkiliyordu. Sokaktaki vatandaşı da etkiliyordu. Üniversite öğrencisini de etkiliyordu. Devlet memurunu da etkiliyordu. Özel işini yapan insanı da etkiliyordu ve herkes bu paradigmayı deşme konusunda kişisel bir motivasyon duyuyordu. Bence 70’li yıllarla birlikte bu kucaklayıcı paradigma ortadan kalkmaya başladı ve böyle bir paradigma olmadığı sürece de hedef grubun kendisinin yayınlara doğru yönelmesi pek fazla olası gözüküyor. Benim söylediklerim karamsar bir tablo ortaya çıkarıyor olabilir. Ancak karamsar da olsa, bu çerçevenin boşluklarını doldurarak biraz yol alabiliriz.

KEMAL OKUYAN : Ben Metin’in son söylediği şeye biraz daha girmek istiyorum. Genel seslenme aracı olarak yayıncılar ve bugün burada tartıştığımız bir meslek grubunun yayıncılık faaliyeti. Türkiye’de şu andaki yayıncılık faaliyetlerine baktığımızda kesinlikle genel bir söylem içerisine denk düşen aşağı yukarı emekçi sınıfın bütün katmanlarına hitap eden bir yayıncılığın yakın tarihimizde ve şu ana kadar hayata geçmediğini görüyoruz. Yani şu anda aslında bırakalım meslek gruplarının çıkardığı yayınları genel siyasi söylemde çıkan yayınlar da alan yayınları olarak çıkıyor. Ancak ben burada daha sınırlı kesime hitap eden teorik yayınları kastetmiyorum. Bunu kırma şansı olan, çok özgün bir dinamiği olan Ülkede Gündem’in gerçekleştirmeye çalıştığı gazetecilik idi. Bunu çeşitli nedenlerle kıramadılar. Dolayısı ile şu anda tartıştığımız sorun özel olarak hekimlerin sorunu değil, ki beni hiç şaşırtmayan rakamlar. 350 abone TTB’nin başarısızlığı olarak görülecek bir sorun değil. Eğer bir gün yolunuz düşerse Birleşik Dağıtım’ın deposuna gitmenizi öneririm. Türkiye solunun ayıbı orada yatıyor. İade alınmayan yüzbinlerce, milyonlarca sol yayın orada yatıyor. Bu yayınlar içerisinde her tür yayın var. Siyasi yayınlar var, daha özgün alanları ilgilendiren yayınlar var. Ama ben şuna inanıyorum: Şu anda Türkiye solu bir kere yayıncılık yapmıyor. Çünkü yayıncılık yapmak için yapılan işe saygı göstermek gerekiyor. Burada ben de dahil yayıncılık işi ile ilgilenen bir sürü kişi var, ayırıyorum kendimizi. Ama genel tabloya baktığımız zaman; bir kere yapılan işe inanılmıyor. Neden inanılmıyor? Çünkü yapılan işin bir anlamının olması lazım. Baktığımız zaman şu anda Türkiye’de çıkan yayıncı-

ların çok büyük bir bölümünün genel olarak söyledikleri birşey, bir çizgi yok. Bir yayının hitap ettiği alanı aydınlatmak için çıkmaz. Yayının sahibi olan öznenin o toplumsal kesime veya genel olarak toplumsal alana hitap eden bir perspektifi, bir açılımı olur. Güncel bir açılımı olur, mutlaka tarihsel bir açımdan söz etmiyorum. Şu anda Türkiye’de eksik olan şeylerden bir tanesi bu. Burada bir sorun daha karşımıza çıkıyor. Ben yayınların genel olarak bir araç olduğunu kabul ediyorum. Ama yayınların sadece bir araç olarak değerlendirilmesinin yanlış olduğunu düşünüyorum. Çünkü hep şöyle zannediliyor: Ortada ister meslek grubunun yayını olsun, ister siyasi öznenin, ister bir aydın kesimin yayını olsun bir özne var. O özne kendi düşüncelerini yaymak için yayın çıkartır. Şimdi bir açıdan doğru bu. Ama böyle bir tablo genellikle yayıncılığı ana faaliyetin ikinci bir unsuru olarak gösterir. Bu dünyada da böyledir. Dünyada Marksist hareketlerin, sol hareketlerin içine düştüğü tikanıklığın en büyük nedenlerinden birisi budur. Çünkü bence doğrudan o öznenin oluşmasının en kritik unsurlarından birisidir yayıncılık. Yani yayıncılığı var olan bir üretimin yansıması olarak düşünemeyiz; o üretimin kendisidir. Türkiye’de ne yazık ki bütün yayınların kaderi - bazı istisnaları ile- yayıncılığı ikincil hatta sonuç olarak görme alışkanlığıdır. Bunun nedeni de şudur: Genellikle hangi noktaya oturursa otursun, hangi alanı kapsarsa kapsasın öznelerin söyleyecek şeyi yoktur. Yani bir yayının çıkması için o öznenin bir toplumsal projesinin olması gerekir. Bu olmadığı için yayın alanı son derece kısırlaştırılmıştır. Türkiye’de -ben Metin’in söylediğine katılıyorum- bir genel paradigma yoktur belki ama onun içerisinde de şu veya bu iddiaya sahip örgütlenmelerin söyleyecek çok fazla şeyi yoktur ne yazık ki. Şimdi bu genel atmosferin kırılması lazım. Sorun TTB’nin sorunu değil. Sorun özel olarak alan yayıncılığının sorunu değil. Bu genel atmosferi kırmamız gerekiyor. Nasıl kırılabilir? Türkiye’de çok sayıda yayın çıkıyor; tartışma yok. Ben örneğin kendi adıma zaman zaman çok provokatif davranma ihtiyacı hissediyorum, tartışma ortaya çıksın diye. Ama bu nafi bir çaba. Boşuna yapıyoruz bu işi. Çünkü bu genel atmosferin içine yerleşmediği sürece yayıncılık alanı tartışma olmaz. Tartışma olmadığı sürece yayınların hitap ettikleri kitleye de yabancılaştıklarını görüyoruz. Ben buradan hekim hareketine girmek istiyorum.

Hekimler ve mühendislerin bir nosyon üstlenmesi gerekir. O da şu: Az önce anlatmaya çalıştığım çerçeve aslında bir aydın hareketinin olmaması idi veya bir aydın atmosferinin olmaması idi. Hekimler ve mühendisler hem içine girdikleri proleterleşme süreci ama hem de aydın hareketine çok fazla devredebilecekleri şey olmaları nedeni ile özel bir konumda yer alıyorlar. Dolayısı ile ben konumuz itibari ile hekimlerin kendi alanlarına dönük yayıncılıkları kadar hekimlerin toplumsal dinamiklerin diğer alanları üzerindeki etkilerinin de önemsenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani bugün kültür sanat dergilerinde, siyasi dergilerde biz ne kadar çok mühendis ve hekim ile karşılaşsaksak bu alanlardaki mesleki etkinliklerde de o kadar büyük bir ağırlık o kadar büyük bir devinim ile karşılaşsaksak diye düşünüyorum. Tek başına sorun mesleki

dergiler sorunu değil. Sorun bizim geçmişe göre daha az hekim yazar daha az hekim sanatçı, daha az hekim siyasetçi ile karşılaşmıyor olmamızdır. Soruna bir de bu cepheden bakılmasını öneriyorum. Ben daha genel bir çerçeve çizmeye çalıştım. Ama sorunun altını çiziyorum. TTB’nin sorunu olmadığını düşünüyorum. Sorun genel bir sorundur. Türkiye’de şu anda çok yayın çıkıyor ama yayıncılık yapmıyoruz. Çünkü yayıncılığın mutlaka kendi seslendiği alana dönük bir projesi olması gerekir. Biz henüz bunu yapmıyoruz. Kendi iç tüketimimizi iç konsolidasyonu küçümsemiyorum ama buradan çıkılması lazım. Türkiye’deki yayıncılık alanının böyle bir projesi yok. Şu anda burada bulunan yayıncılıkla ilgilenen herkeste bunu delmeye çalışıyor. Yaptığımız iş bu.

TANIL BORA : Ben de bütün bu söylenenlere paralel düşünüyorum genel olarak. Bir kere, müslüman tabiri ile ‘hem tahammül hem sefer’ gerekliliğine kesin katılıyorum. Yani durum kötü ama gökten taş da yağsa bu işi sürdürmenin pek çok yararı var. Konsolidasyon açısından da yararı var. Kendi iç bütünlüğünü ve sesli düşünme yeteneğini yitirmemek için de var. Böyle bir iman tazelenmesinde zarar yok. Onun ötesinde insanların vaktinin kalmaması, kendi seçmedikleri meşguliyetlerle dolu olmaları ve esasen kapitalizmin kendisini tüketim üzerinden yeniden üretiyor olması; tabir caizse insanları tüketimde istihdam ediyor olması, sürekli tüketici faaliyetlerde bulunmaya zorlayarak, boş zamanları üzerinde egemenlik kurarak yeniden üretiyor olması çok önemlidir. Yayınların ve medyanın bunda çok önemli bir rolü vardır. Günlük hayatımızda yayın bombardımanı altında yaşıyoruz. Örneğin araba yıkamaya falan vakit ayırmayalım da sırf yayın izleyelim dediğimizde, televizyona takıldığımızda, bir hekim muayenehanesine gidip masanın üzerindeki dergileri karıştırdığımızda bile çok ağır bir mesai yükü altında kalabiliriz. Çılgınca bir yayın bombardımanı var ve bu yayın bombardımanının sol olmaya çalışan, eleştirel olmaya çalışan yayınları da esir alan bir zorlaması var: Özel alan bilgisi ile konuşmak, şık olma zorlaması var, dikkat çekmek için. İçerikten çok buna ilgi vermeye zorlanıyorlar. Yapılan işlerin parlak ve espirili olması gerekiyor. Reklamcılık mantığının yayıncılığa ve siyasete de egemen olduğunu görüyoruz. Şık slogan bulmak, vurucu slogan bulmak.. vs. Bunlar gerçekten çok caydırıcı şeyler. Bunların karşısında bir bakıma çaresiziz. Bunlar büyük sermaye tarafından başarılı bir şekilde yeniden üretilen, üzerimize çöreklenen şeyler. Bunları kolayca yırtmak gerçekten mümkün değil. Bunları taklit etmek ise mümkün ama anlamlı değil. Bunların tamamen dışında kalmak da mümkün değil. Bir şekilde bunlarla cebelleşmek zorundayız. Bunun bence tek ilacı bir şekilde -biraz naif gibi görünecek ama- yüz yüze ve organik ilişkileri canlı tutmak. Bunun yayıncılık alanında özel bir çaresi ve sırrı olduğunu düşünüyorum.

Bu daha genel. Ben şimdi Toplum ve Hekim’e ve TTB’nin yayınlarına yönelerek birşeyler söylemek istiyorum. Bir yayın elbette bir araçtır ama biraz abartarak söyleyeyim, bir amaç da olabilir. Örneğin konsolidasyon

için bir amaç olabilir. Araç- amaç ikilemi bir yana, yayıncılığın kendisi bir praksiştir, bir üretim faaliyetidir, mümkünse bir üretim kolektifidir. TTB gibi bir meslek örgütünün yayınının bu nitelikte olması gerektiğini düşünüyorum. Toplum ve Hekim’inde buna uygun olduğunu düşünüyorum. Toplum ve Hekim bir yanıyla akademiktir. Sonuçta bir mesleki bilgiyi zaman zaman da üniversiter, fakülter düzeyde yeniden üretme iddiasını sayfalarına taşıyan bir yayın. Meslek alanı ile ve genel toplum sorunları ile genel yurttaş ilgisinin ötesinde ilgilenmeye açık insanlara hitap eden bir yayın. Dolayısıyla kitlesel bir yayın değil. Daha vasıflı bir tabakaya hitap eden bir yayın. O zaman eğer tartıştığımız bu sorunlar gerçekten sorunsal ve bunlarla boğuşmak gibi bir derdimiz varsa, yayının bizzat kendisinin bir praksis olduğunu, bir üretim faaliyeti olduğunu iki kat ciddiye almak gerekir. Dolayısı ile örneğin yazı istemeye “uzmanından isteyelim, yazsın” diye bakmamak gerekir. Mümkün olduğunca bu iş etrafında kaç kişiyi seferber edebiliriz, yazı istediğimiz insanla daha canlı bir ilişkiyi nasıl kurabiliriz diye bakmak, yazı faaliyeti edrafında kurulacak ilişkilerin kendisine daha fazla enerji sarfetmek gerekir. İkincisi örneğin özelleştirmeyi hekim camiasında kim daha iyi biliyorsa ondan alalım dememek gerekir. Yani inadına başka birilerini çalıştırmak için çaba sarfetmek, başka hekimleri de bu konuda düşünüp yazması için seferber etmek gerekir. Tababet dışı alanlardaki konularda da odalar bünyesindeki insanların yazı üretmesi için ilişki ağları kurmaya çok çaba sarfetmek gerekir. Gerekiirse ‘varsın bunun sonucu ilk başlarda keçi boynuzu olsun’ diyerek, işin bu yanını çok ciddiye almak gerekir diye düşünüyorum. Ben olsam öyle yapardım. Toplum ve Hekim’i bizzat bir üretim faaliyeti olarak ciddiye alıp böyle birşeyler yapmaya çalışırdım. Daha fazla insanı bu bilgi üretim faaliyetine katmaya yönelik bir çabaya girerdim. Bu yayının üretim faaliyetinin mümkün olduğu kadar tartışmalı, daha çok insanın katılabildiği bir süreç haline getirmeye önem verirdim. Bir de şunu ekleyebilirim: Söyleyeceğim aslında belki Toplum ve Hekim’den çok Tıp Dünyası’nda yapılabilecek birşey. İstanbul Tabip Odası’nın bunu iyi yaptığını düşünüyorum. Hekim Forumu hem hekimlik pratiğini hem de oda ve örgüt pratiğini kendi içinde sorunsallaştırmak bakımından çok işlevsel; hatta sözünü ettiğim pratiğin masonik bir görünüm aldığı durumlar da oluyor ve bunun geriletici daraltıcı etkileri ortada. Gerçekten kendi üzerine ve yaptığı üzerine tartışmayı, oda ve örgüt pratiğini bir tartışma nesnesi olarak gündeme almayı iyi kotarıyorlar diye düşünüyorum. Dediğim gibi, işin bu yanı, Toplum ve Hekim’den çok Tıp Dünyası için düşünülebilir.

ÖNDER ERGÖNÜL : Sağlıkta Sınıf Tavrı dergisinin yayını yönetmiyim. TTB’nin yayınlarından farklı olarak çizgisi daha net, Marksist bir çizgide olduğunu deklare eden bir yayın. Aslında 80’den sonra yayınlar çok özelleşti. Bahçecilikten bilmem neye kadar Avrupa’da olan yayınlar Türkiye’ye yansıyor. Biz de belki benzer bir sıkıntıdan yola çıkarak böyle bir işe girdik ama tersini yakalamak üzere. Özelleşen bir alanda, sağlık alanında, daha da özel bilgileri belki yakalayıp buradan genel bir çizgiye ulaşmak amacını

gütmekteyiz. O açıdan özellikle Türkiye solunun TTB’nin başta olmak üzere yoğunlaşmış bir bilgi birikimi olduğunu farketmiştik. Bu nedenle bu bilgiyi kullanmak ve bunu bir örgütlenme vesilesine dönüştürmek üzere böyle bir yayın çıkarttık. İlk bakışta çok özel bir alandı. Biz mesela başka alanlarda da yazabilirdik. Daha genele hitap eden başka yayınları da kullanabilirdik. Fakat böylesi bir özel alana yoğunlaşarak ilerlemenin faydalı bir şey olduğunu biz kendi pratiğimizde gördük. Toplam 4 yıldır yayını hayatındayız. Sağlık alanındaki gerek hekimlerin gerekse diğer çalışanların örgütlenmesi için iyi bir vesile olduğunu düşünüyoruz. Birbakıma biraz daha klasik olarak Lenin’in söylediği anlamda bir örgütlenme aracı biçiminde kullanıyoruz. Ama esin kaynağı olarak özellikle batıda yeni solcu diyebileceğimiz kesimlerin Navarro’nun bu alanda Marksist bir pratiğinin olduğunu görmüştük. Biz bir parça daha geleneksel çerçeveye ile böyle bir üretime devam ettik.

Toplum ve Hekim’in ise TTB kadrolarının yetişmesi için ve genel siyaset ile bir köprü oluşturmak açısından önemi büyüktür. Zaman zaman Toplum ve Hekim Yayın Kurulu’ndan arkadaşlarla konuşuruz. Mesela Navarro’nun dergisi güzel bir örnektir aslında. Yerine göre daha akademik olmakla beraber, Johns Hopkins Üniversitesi’nin Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı ve 74’ten bu yana çıkarıyorlar bu dergiyi. Fakat onlarda gördüğüm, farklı olarak siyasi değerlendirmelerden ve Marksist literatür kullanımından çok fazla kendilerini sakınmıyorlar. Rahat konuşuyorlar bu anlamda. Diğer yandan oldukça akademik denilebilecek yazılara da yer veriyorlar. Türkiye’ye dönüp baktığımız zaman bu derginin bence biraz daha kolay okunabilir olması ve siyasallaşması gerekir diye düşünüyorum, temel işlevini bozmamak şartı ile. Bu siyasallaşma nasıl sağlanabilir? Mesela Türkiye solunun tartıştığı temel kavramları tartışması gerekir bence. Örneğin bir kamulaştırma kavramı. Bu, örgüt içerisinde tartışılan bir kavramdır. Kamulaştırma nasıl bir alternatif olabilir? Hekimler ve hekim dışı gruplardan, oldukça geniş bir çerçeveden görüş alıp yuvarlak masa anlamında veya panel dökümleri şeklinde olabilecek özel dosyalar yaratılmalıdır. Çünkü Toplum ve Hekim yazarlarını incelediğimiz zaman abonesi kadar yazarı var diyebiliriz neredeyse. Yani 100’ün üzerinde, 200’ün üzerinde yazarı var.

Tüm bu yazarlar siyasetle iyi kötü ilgilidir. Ancak siyaset ile ilgilenirken temel sol kavramsal çerçevede daha fazla aydınlanmaları, daha fazla bilgi sahibi olmaları, daha derli toplu bakmalarına ihtiyaç vardır diye düşünüyorum. Tüm çevrelerden görüş alınabilir. Kavram seçiminde Türkiye solunun tartıştığı kavramları seçmek gerekir. Bu tür kaygıları olduğunu biliyorum Toplum ve Hekim Yayın Kurulu’nun. Örneğin küreselleşme üzerine bir sayı çıktı. Geçmişte özelleştirme sayıları çıktı. Fakat buradaki yaklaşımı daha açık, daha doğrudan tartışılabilir ve siyasi vurguları daha öne çıkan, daha rahat karşılaştırılabilir halde sunulması gerekir. Okunmasının daha kolay hale getirilebileceğini düşünüyorum. Mesela boyutu Toplum ve Bilim’in boyutlarında olabilir. Mizanpaj açısından ben o boyutun daha sempatik olduğunu düşünüyorum.

YAVUZ ÜÇKUYU : İlk turun son konuşmasını belki Ata ağabey yapabilir.

ATA SOYER : Metin Hoca ile Kemal'in birbiri ile ilişkili saptamaları var. Biraz onu deşmek istiyorum. Şimdi daha evvel kitabında da yazdı Metin Hoca: Özel alan fetişizmi veya özel alana kaçış. Sonuçta 1980 sonrası tarif ettiğiniz süreç birtakım sol kadroları dağıttı. Bazı sol kadroları da güvenli demeyeyim ama, en azından çeşitli nedenlerle siyaset yapmaktan imtina eden insanları da özel alan solculuğuna itti. Meslek örgütlerinin dergilerinde de özel alana çekilen insanların etkileri var. Bu bir yerde tahribattan kaçışın da bir savunma mekanizması. Aynı zamanda da bir mağduriyet. Bunu kırmak lazım diyoruz ama bunu kırmanın yolunun sadece meslek örgütünden geçmeyeceğini de söyledik. Genel herkesi kapsayan bir paradigma ihtiyacı var. Dolayısıyla o zamana kadar geçen sürede en azından bu özel alan fetişizmi biraz daha beslenip sürecek. Toplum ve Hekim aslında özel alan fetişizmi demesek bile özel alan bilgisi üzerine oturmuş bir dergi. 1978-1980'e baktığımız zaman, TTB 1974'te kabuk değiştirmeye başlıyor. Ankara ve İzmir Odaları'nı ilericiler alıyor. 1977'de merkezi bir değişiklik var. Genel siyasallaşma nedeniyle o hareketlilik, o zemin üzerine 2500 abonelik bir dergi oturuyor. 20.000 hekimin 2500'ü abone ve orada daha politik, daha genel bir yayın organı var. Bunun bir faktörü başka yayın organı olmaması, o zamanın politik ortamı..vs. 1980 sonrasına baktığımız zaman bir girişim oluyor, ancak 1986'daki 2 yıllık bir süreçten sonra başarısızlığa uğruyor. 1991'de bizim çıkardığımız ve bugüne kadar gelen 8 yıllık süreçte aslında 1988-89'lu beyaz eylemlerin, bahar eylemlerinin ve bir politizasyonun üzerine oturmuş. Bir yerde de bu örgütün yönetiminin ya da önderliğinin bir hegemonya arayışının aracı, aynı zamanda da o üretimin kendisi. Bizim politikleşmemizin ya da politik hattımızın özel alan uzmanlığını kırmadığını veya özel alan uzmanlığının bu işte daha önde olduğunu görüyoruz. Bir yanda özel alan uzmanlığı bu sürecin bir "sapması" ise bir taraftan da Önder'in söylediği bir SST'nin de besleyicisi durumunda. Yani özel alan uzmanlığını bütünü ile reddetmek durumunda mıyız? Ya da bunun dönüştürülmesi konusunda neler yapmak gerekir? Çünkü bütünüyle reddedebileceğimiz bir şey değil. Metin Hoca diyor ki insanlarda şöyle bir korku oluştu: Ben bu konuda konuşsam acaba bir kabalaştırma yapar mıyım? Bu bir gerçeklik bir yanıyla. Ama bunu abarttığımız zaman hakikaten bir fetişizme gidiyoruz. Onun dengesi ne? Yani Toplum ve Hekim muhakkak bir SST gibi olmaz, ama Toplum ve Hekim'i özel alan uzmanlığı konusundaki "titizliği" ya da "abartması" yönüyle birazcık da o "çelişkiler"le değerlendirilebilir miyiz?

METİN ÇULHAOĞLU : Ben başka bir alandan, Ziraat Mühendisliği alanından örnek vereceğim. 'Yayım' sözcüğünü bilirsiniz herhalde, 'yayın' değil. İngilizcesi 'extension' dir. Yani belli bir bilginin ya da yeni üretilen bir bilginin köylülere, çiftçilere ulaştırılması. Örneğin birim alandan daha fazla ürün almak amacıyla. Tükçe'de 'yayım' olarak geçiyor bu. İngilizcesi 'extension'. Yeni öğrendim,

bu sözcüğün Fransızcası aynı zamanda 'kabalaştırma, vulgarize etme' anlamına geliyormuş. Bence bir bilimsel bilginin ya da üretimin o saflığıyla, o bilimsellik düzeyi ile kitleselleşmesi olanaksızdır. Mutlaka, "kabalaştırma" kötü bir sözcük belki ama, belli bir şeyin mutlaka avamlaştırılması gerekir. Avamlaştırma diyelim, kabalaştırma demeyelim. Burada denge nedir acaba? Üretilmesinde kullanılan yöntemlerden ödün vermeden, belli bir sınıra kadar, mesajın ya da üretilen bilginin avamlaştırılması bence makuldür ve makuldür. Öbür türlü bizi elitizme götürür. Tam tersi de kof bir populizme.

Buna bir ek daha yapacağım, enformasyon ve bilgi arasındaki farktan hareketle. Biz insanlara yayınlar aracılığıyla en fazla enformasyon götürebiliriz. Enformasyonun bilgi haline dönüştürülmesi ise alıcı kitlenin kendi özel deneyimi ve pratiği ile örtüşmesi sayesinde olur. Siz mesela sağlıkla ilgili mesajları insanlara enformasyon olarak verirsiniz. Şunun özelleştirilmesi kötüdür dersiniz. Koruyucu hekimlik daha önemlidir dersiniz. Ama o ancak alıcı kitle nezdinde hasta olduğunda, bir hastaneye, sağlık ocağına başvurduğunda bilgi haline gelir. Ondan önce sadece ve sadece enformasyondur. Dolayısıyla bizim yayıncılar olarak ilettiğimiz enformasyonun alıcılar tarafından ne zaman, ne şekilde bilgiye dönüştürüleceği bizim irademizin dışındadır. Alıcı insanın özel koşulları ile ilgilidir. Ben bunun sol yayıncılık için de geçerli olduğunu düşünüyorum. Neyin enformasyon olduğu da çağımızda değişiyor. Futbola meraklı bir insanım. Pazar akşamları Maraton'u izliyorum. Örneğin Şansal Büyüka 'şimdi stada Ercan Yıldız'a başlanıyoruz' diyor ve Ercan Yıldız da son derece heyecanlı bir şekilde 'Maç bitti, stat boşalıyor:' diyor. Maç bittikten sonra insanların stadi boşaltmasından daha doğal ne olabilir? Bunu büyük bir habermiş gibi veriyor. Bu bir enformasyondur, ama neye yarayan bir enformasyon? Niye enformasyon? Bunu kestirebilmiş değilim. Dolayısıyla, enformasyon derken de galiba biraz titiz olmamız gerekiyor. Çünkü günümüzde, hani enformasyon çağındayız deniliyor ya, lüzumlu lüzumsuz herşey enformasyon gibi görülüyor. Buna da dikkat çekmek istedim.

TANIL BORA: Ben biraz haddim olmayarak birşeyler söyleyeceğim. Tamam, vulgarizasyon sadece makul değil hakikaten makuldür. Vulgarizasyon olmadan, sadeleştirme de diyebiliriz, avamlaştırma da diyebiliriz de, popülerleştirilmeden hiçbir söz hiçbir işe yaramaz, manası da olmaz. Ama TTB açısından ben şunu söyleme hakkını kendimde görürüm: TTB açısından vulgarizasyonu yapacak olan Tıp Dünyası mecmuasıdır ve TTB'nin kendi örgütsel faaliyetleridir. Toplum ve Hekim vulgarizasyona kalkışrsa o cehaleti örgütlemek olur. Bence Toplum ve Hekim vulgarize edilecek olan bilginin yetkinleştirilmesi hatta sadece bilginin değil teorik ve siyasal tutumların yetkinleştirilmesi için bir alet olmalı. Eğer Toplum ve Hekim aşamasında bir vulgarizasyon başlarsa zaten vulgarize edecek malzemeniz kalmaz bence. Bu uyarıyı yapma hakkımı kendimde görüyorum.

KEMAL OKUYAN : İşin bir başka boyutu var. Yani

Ata'nın sözünü ettiği bu meslek odalarından başlayacağım.

ATA SOYER: O bizim çözebileceğimiz bir sorun değil.

KEMAL OKUYAN : Aslında hep birlikte çözülmesi gereken bir sorun. Çünkü bu açıdan hepimiz aynı gemide gidiyoruz açıkçası. O gemide çok ilginç noktalarda su alıyor. Buna bir örnek vermek istiyorum: Vulgarizasyon yararlıdır, yararlı değildir. Evet yararlıdır ama ne için? Ben az önce proje üretmekten bahsetmişim. Her yayının bir projesinin olması lazım. Yoksa bir topluluğun ifadesi olarak çıkmaz yayın. Onun tekrar altını çiziyorum. Bir problem var. Bir kere Türkiye'de periyodiklerle kitap denilen nesne arasındaki ayırım ortadan kalktı. Alan yayınları olsun siyasi yayınlar olsun, başka yayınlar olsun ben pek azının o ana ilişkin o anın çözümlemesini yaptığını düşünüyorum. Mesela benim de takip ettiğim müzik dergileri var. 5 yıl önceki dergilerle şu andaki dergilerin bana hitabı arasında hiçbir fark yok. Sanki zaman durmuş o dergilerde. Kültür sanat dergileri için geçerli bu, siyasi dergiler için geçerli. İnanılmaz bir şey bu. Şimdi böyle dergilerin heyecan yaratması mümkün değil. Bu, mesleki dergiler için de geçerli. Özel olarak TTB'nin yayınları için söylemiyorum. Sanki zaman durmuş. Güncele seslenmeyen, mücadele etmeyen, o açıdan insanlara heyecan katmayan bir derginin tabii ki alıcısı olmayacak. Bu, bizim içinde geçerli. Mesela 'Sol' diye bir dergi çıkarıyoruz. Haftalık dergi. Bu dergiyi güncele uzandırmakta zorluk çekiyoruz. Bir, okur alışmamış. Şimdi biz öyle okurlarla karşılaşıyoruz ki 3 ay önceki yayını istiyor bizden. Haftalık bir derginin genel yayın yönetmeni olarak canım sıkılıyor. Ne bulacak bundan? Kalıcı şeyler olmadığını söylemiyorum. Bir haftalık yayında elbetteki kalıcı şeyler olacak ama demek ki o heyecanı hissettiremiyoruz. Yazarlar için de böyle. Bazan yazı istiyoruz kendi örgütümüzün dışındaki insanlardan. Diyor ki '3 ay sonra size bu konuda yazı verebilirim.' İnanılmaz birşey. Bir tembelleşmeyi gösterdiği kadar aynı zamanda kurduğumuz yayınla olan bağ da çok önemli. Dolayısıyla bu, genel bir problem. Sol ile aynı zamanda çıktığı için bir örnek daha vereceğim bu heyecan meselesine: Özgürlük. Başka bir çizginin yayını. Çok önemli bir tirajı vardı bu derginin. İlk başlarda 15.000 civarında idi. 15.000 çok önemli bir tiraj. 15.000 satan 15 günlük bir derginin çok büyük heyecan uyandırması gerekir. Ama o heyecanı uyandıracak güncellik orada da yok.

Yani ben "Ve Özgürlüğü" de geçmişe dönüp okuyabiliyorum. Bu garip bir durum. Bunu kıran dünyada pek az sol hareket var. Dünyada da işler böyle gitmiyor. Yayıncılık alanında çıkarılan örnekler çok çok kötü. Türkiye'deki kadar çok marksist teorik yayının çıktığı bir yer yok. Aslında biz kendimizi Türkiye'de teorik yayın çıkarmıyor diye küçümseriz. Dünyanın pek az yerinde bu kadar Marksist yayın çıkıyor. Çok büyük komünist partilerin teorik yayını yok dünyada. Örneğin Ruslar şu anda düşünce fukarasıdır ne yazık ki. Düşünce üretmiyorlar ama proje ve heyecan üretiyorlar. Onlarda da garip bir şey var. İnanılmaz sayıda günlük gazete çıkıyorlar. Günlük gazeteler tek yaprak çıkıyor. Ama heyecan uyandırıyor. İnsanlar aldığı zaman

almak istiyor; ertesi gün okuyamaz o yayını. Çünkü o güne hitap ediyor. Bu problemi mutlaka kırmamız lazım. Yayınlarımız neden az satıyor? Neden toplumsallaşamıyor? Hem alan yayınları, hem siyasi yayınlar, hem genel yayınlar için geçerli bir problemimiz var: Periyodik değil bizim çıkardığımız şeyler. Yani o periyoda hitap etmiyor. Belki bunun dışına çıkması gereken yayınlar var. Örneğin teorik yayınlar daha kalıcıdır. Ama haftalık yayın çıkartıyorsak, günlük yayın çıkartıyorsak, aylık çıkartıyorsak mesleki örgütlerin o güncelliğe hitap etmesi gerekiyor. Bunu yakalamazsak heyecan uyandıramayız. Öyle geriye dönük okurlarımız varsa bizim bir tuhaflık var. Ben sahalardan müzik yayınları topluyorum ve o an almasam, bir yıl sonra alsam birşey değişmiyor. Bu, çok tuhaf bir durum. Hele meslek örgütleri ve siyasi yayınlar için geçerli ise iyice bir tuhaf. Sorunu buradan kırmak lazım. Bu tek başına meslek örgütlerinin işi değil ama tek başına siyasi öznelerin işi de değil. Genel bir problem. Nabzını arttırmamız lazım. Tansiyonun yükselmesi lazım. İnsanların alıyor olması lazım, arıyor olması lazım o yayını. Böyle bir heyecan uyandırmıyoruz ne yazık ki. Bu da yayınların sorunu değil bence; projelerin sorunu.

AYDIN ÇUBUKÇU : Aşağı yukarı problem netleşti bence. Değişik kavramlarla da ifade edilse şöyle bir soruya ulaştığımızı söyleyebiliriz: Yazdığımız şeyleri bizden başkaları nasıl okumalı? Kendimiz yazıp kendimiz okumaktan nasıl kurtuluruz? Günlük gazete çıkaranlar için de böyle. Solcular genellikle kendileri yazıyorlar, kendileri okuyorlar. Biz yazıp, biz okuyoruz. Bizim dışımızdaki insanlara da çok ulaşmıyoruz. Meslek organı olarak özellikle Tıp Dünyası'nın 30.000 basıldığı söylendi. Böyle bir derginin, gazetenin çok büyük bir olanak olduğunu kabul etmek lazım. Ancak şu şartla: 30.000'i iki ile çarpın, 60.000 kişinin gerçekten okuyabileceği bir gazete çıkarmak sorunu var. Arkadaşlar vulgarizasyon dediler. Bu. Bizim literatürde yasak, ayıp kelimelerden biridir. Bir ayıp kelime de ben söyleyeceğim: Ekonomist olmak gerekir diye düşünüyorum.

Nedir ekonomizm? Bugün için ekonomizm denilen şeyi olumlu anlamda şöyle tanımlayabiliriz: Bir meslek organının, kendi mesleki sorunlarını genelleştirebilme, geneli kendi mesleki sorunları açısından kavrayıp kavrayabilme olarak tanımlayabiliriz. Hekimlik belki de bütün tarihi boyunca hiçbir ülkede olmadığı kadar bugün böyle bir şansa sahip bir meslektir. Hekimliğin hangi sorununu ele alırsanız alın ya da hekimliğin hangi ilkesinden hareket ederseniz edin bunun genelleşme olanağı vardır. Ayrıca bir hekimin bugünkü toplumsal sorunlar karşısında tavır takınabilmesi için solcu olmasına çok fazla gerek yok. Hekimlik meslek ilkeleri, hekimlik ahlakı... vs açısından baktığımız zaman, belki bir idealizasyon, amabir hekimin adam gibi bugünkü siyasi ve ekonomik konularda tavır alabilmesi için ayrıca solcu olmasına çok fazla gerek yok.

Neden? İşkence yapılıyor. Bu hekimlik etiği açısından bir suçtur. Bir hekim işkenceye, hekim olduğu için en

azından başka hiçbir şey olmasına gerek yok, karşıdır ve katılamaz. Veya özelleştirme veya sağlık alanındaki diğer uygulamalar..vs. Bütün bunlar onun mesleki sorunlarının bir parçasıdır ve yalnızca hekim olduğu için bile bunlara karşı olması gerekir. Bu, TTB'nin olayları ele alış politikası yönünden bir çıkış noktası olabilir. Siyasi tavrı önemseyen, solcu olduğunu gözümüze batırmaya çalışan bir yayıncılık hekimlik için biraz lüks. Bence gerekmiyor böyle birşey. Bugün sağlık alanındaki özelleştirmeler, SSK'ya yapılan saldırılar, genel olarak sosyal güvenlik kurumlarının hedef tahtasına çakılmış olması toplumsal sağlık bakımından yapılabileceklerin muhalefet noktalarının düğüm noktasını oluşturuyor. Bunlara muhalefet ettiği zaman diyelimki mesleğinin gereğini yapmış oluyor. Ama bir işçi bunlara karşı çıkmak için ayrı bir bilince sahip olmalıdır. Onun siyasetle, örgütle ilişki içinde olması gerekir, bu konuda bilinçlendirilmesi gerekir ama hekimin buna ihtiyacı yok. Meslek sorunları ile toplumsal sorunların bu kadar örtüş-tüğü bir başka alan bence yok. O zaman alan yayıncılığı burada yasak olmaması gereken birşey. Layıkı ile yaptığı zaman bunu hekimler geneli kucaklama şansına sahip olabilirler bence. TTB faaliyetlerine uzaktan bakan hekimler tanıyorum. Onlar 'Çok siyasiler, bizim birsürü sorunumuz var ama onlar ilgilenmiyorlar' diye şikayet ediyorlar. Aslında siyasi dediği de bir şey değil adamın veya kadının. Yaptığı nedir TTB'nin? Genel yayınlarına baktığımız zaman hekimliği aşan birşeyler yaptığını söyleyemiyoruz. Bence TTB yayın alanında şu zorlamalara girmemelidir: Sınıf tanımını ne olmalıdır?, Nasıl olursak doğru sosyalistler oluruz?, Bu Marksizme aykırı mıdır?, Lenin bu konuda ne demiştir? Gibi zorlamalara ihtiyacı yok hekimlerin. Bence bugünkü olaylara hekim gözü ile bakmak adam gibi bakmak için yeterli. Onu olduğu gibi yansıtabilmek, yayıncılığı da böyle bir çizgiye oturtabilmek bence pek çok sorunu çözer. Ata Soyer, günlük Evrensel gazetesinde yazılar yazıyor. EMEP'li olmadığı halde en çok okunan yazarlarımızdan birisi. Çünkü bakış açısı geneli kucaklamak için bir zorlama gerektirmiyor. Dürüst bir hekim gözüyle bakması yetiyor okunması için ve görüşlerinin benimsenmesi için. Bugüne kadar hiçbir Evrensel okuru, hiçbir Emek okuru -daha önce Emek'te de yazıyordu- 'bu kişi EMEP'li değil. Biz bunu niye okuyoruz' demedi. Ben bu bakış açısının hekimliğin bakış açısı olarak genelleştirilebileceğini düşünüyorum. İşte ekonomizm dediğim de bu. Yani özelleştirmeyi, SSK'yı, sağlık sorunlarını ele alan sloganlar çok doğru sloganlardır. Bugün hekimlik meslek onuruna sahip çıkmak ülkeye sahip çıkmaktır. Bunu ayrıca vurgulayıp siyasi bir formasyonla bütünleştirmeye fazla gerek olduğunu düşünmüyorum.

YAVUZ ÜÇKUYU : İki söz isteği var. Daha sonra ara vermeyi öneriyorum.

ONUR HAMZAOĞLU : Benim için yararlı bir tartışma oluyor. Tartışmanın özellikle demokratik kitle örgütleri yönünden de irdelenmesinin gerekli olduğu kanısındayım. Ayrıca olgunun tanımına ve olgunun sınıflandırılmasına da gereksinimiz var diye düşünüyorum. Yani, yayıncılık ve yayın derken tanımladığımız pek çok alan çıkıyor.

Günlükler çıktı örneğin, günlük yayıncılık çıktı. Kuramsal alanda yayıncılık çıktı. Dolayısıyla biz tanımları yaparken hangisi üzerinden bir değerlendirme olduğunu da biryere yerleştirmemiz gerekiyor. Öyle sanıyorum ki farklı hedefler tanımlanıyor. Örneğin amaç olabilecek bir yayıncılık ile kastedilen nedir?, araç olacak bir yayıncılıkla kastedilen nedir? Birbirini dışlamadıklarını, hangisi ne şekilde yapılabılır'ın biraz daha netleşmesi gerektiğini düşünüyorum. Bir ikincisi, bugün gerçekten sol cemahtaki yayıncılıkta ne gibi sorun(lar) var? 80'le beraber kütüphanelerini saklayabilenlerden devralabildiğim dergiler falan var. Örneğin diyoruzki Toplumve Hekim'in 2500 abonesi varmış, şimdi 350 abonesi var. Diğer yayınlarda okunmuyormuş falan. Çünkü toplantıda güzel bir değerlendirme vardı; bir kimlik kartı gibi idi yayın o dönemlerde. Masaların dış köşesinde duran, taşırken adının özellikle gösterildiği bir kimlik kartıydı. Bu kimlik kartı ifadesi; o günkü yaşananlarla, bugün yaşananları, toplumsal yaşantıyı, değerleri karşılaştırarak tanımlayabileceğimiz bir şey. Yoksa başarıyı nasıl değerlendirdiğimizin nesnellliğini, nesnel ölçütünü bulamıyorum. Örneğin gözlemlerime göre diyorum ki "sol yayıncılık 80 öncesi ile karşılaştırıldığında daha başarılıdır." İçerik olarak başarılıdır. Artı bugün okuyucular daha inatla alıyolar. Satır araları bugün çok daha fazla şey söylüyor. Satır aralarından bilgi alan, kendine ekleme yapan insanlar okuyucular arasında çoğunluktalar. Dergilerin sahibidirlere, okuyucusudurlar. Görüşlerine katılmadığım halde veya aidiyetim olmadığı halde pek çok grubun dergisini takip etmeye ("eleştirmek", "yanıt yetiştirmek" için değil) çalışıyorum ve pek çok sosyalistin de benzer eğilimde olduğunu gözlemliyorum. Eskiden kimse aidiyeti olmadığı bir alanın dergisini (kendilerine eleştiri varsa haberdar olmak ve yanıtlamak gerekçe dışında) okumazdı, bunu biliyoruz. Ama şimdi farklı bir durum var ve ben bunu olumluluk olarak değerlendiriyorum sol yayıncılık adına. Bir başka sorun: Yayına kim, nasıl ulaşabiliyor? Eskiden yayın insanların cebine konulabiliyordu. Şimdi cebine koymamız gereken pek çok insana dergiyi ederi karşılığı veriyoruz. Bu durumu da tanımlamak gerekir. Bu neye denk geliyor? Yayının yaygınlaşmamasını geçmişle karşılaştırırken bu durumun katkısını da göz önünde tutuyor muyuz/tutmalımız? Hangi inat onları sürekli okuyucu yapabilir? Herhalde sorunu tanımlarken bu boyutu da ifade etmek lazım.

Esas olarak grubun tartışmasını istediğim soru "özel alan fetişizmi ile özel alanların siyasallaştırılması" arasındaki denge nedir? Kendim özel alanların siyasallaştırılmasını (sağlık, eğitim, hukuk vb.) makrosiyasetten daha zor, ancak daha önemli görüyorum. Makrosiyaset alanında gerçekten çalışılmış ve çalışılmaya devam ediliyor ama (inceltimesi dediğimiz) özel alan siyasallaştırılması daha emek isteyen, daha zor ve şu gelinen yapılanmada da hem dünya hem Türkiye konjunktüründe insanlara daha anlaşılabilir kolay (ve daha derine) ulaşabilecek, gelecek kurgusunu daha özeldede paylaşabilecek, ortaklaşılabilir alanlar olarak görüyorum. O bakımdan özel alan fetişizmi ile kastedilenin örneğin özel alanın siyasallaştırılması içeriğinde nereye denk düştüğünün tartışmacılar

tarafından biraz daha açılmasının uygun olacağını düşünüyorum.

Bir diğeri kendimizle(TTB) ilgili. TTB'nin yayın olarak pek çok materyali var; Raporlar, Tıp Dünyası, bir de Toplum ve Hekim var. Az önceki sınıflamadan(içeriği günlük ya da haftalık/onbeş günlük olarak eskienler("günceli" yakalamaya çalışan) ile kuramsal yayınlar) kastım oydu. Birinci grubun dışında bir yere koyuyorum Toplum ve Hekim'i. Çünkü Toplum ve Hekim bilinen anlamdabir meslek örgütü(demokratik kitle örgütü niteliğini tercih ediyorum) dergisi değil. Nasıl değil? Örneğin tanımlanan şekilde toplumda bilinen ve beklenen hekimlik uygulamaları boyutunu yansıtmıyor, onları tartışmıyor. Diğer oda dergileri genellikle meslek pratiğini tartışıyor. Toplum ve Hekim hekimlik pratiğini çoğunlukla tartışmıyor, bilinen ve beklenen pratiği kastediyorum. Tartıştığı, sağlık/sağlıklı kavram(lar)ının toplumdaki yeri, içeriği ve ilişkileri. Bu anlamda böyle bir derginin yeri ve kabul edilebilirliğini meslek örgütlerinin bilinen yayınları üzerinden yapılan tartışmaların dışında tutmak/tartışmak gerekir. Örneğin abone sayısının 2500'den 350'ye inmesi şöyle tanımlamak mümkün diye düşünüyorum: Öncelikle bu değişimin gerçekleştiği toplumsal yapıyı ve dinamiklerini ortaya koymalıyız(seksen öncesi ve doksan sonrası Türkiye toplumu) ki bu yaklaşım süreci ve sonucun nedenini bilimsel olarak tanımlayabilmemizi getirecektir. Bir de var olan durum, söz konusu 350 abone; Bir çekirdek, bir özün DNA'sını iyi koruyabildiğiniz zaman etrafta ne kadar değişiklikler olursa olsun (yıkımsal, her anlamda) DNA yeniden kendini üretebiliyorsa/kopyalayabiliyorsa ilk yapıyı yeniden ortaya çıkarabilirsiniz. Acaba şu anda o dar çevreye hapsedilmiş ama kendi içinde anlamlı kimliği olduğunu düşündüğümüz bu tür yapılar bu tanımdaki gibi değerlendirilemez mi? Yani abone sayısı 350'ye ulaşıyor, 500'e ulaşıyor yerine, acaba gelecekteki umutlarımız ve kurgularımız adına DNA'nın varlığını sürdürübilmesi için (her türlü) enerji harcamamıza kaçınmamak gerekmiyor mu? Özetlersem Toplum ve Hekim ve benzeri alanlar için gösterilen iradenin yeri ve zamanı geldiğinde daha da yoğunlaştırılmasından kaçınmadan sürdürülmesi gerektiğini düşünüyorum. Bunun biraz daha tartışılmasına benim ihtiyacım var. Teşekkür ederim.

ERİŞ BİLALOĞLU : TTB'nin Toplum ve Hekim 2 aylık peryotlarla, Tıp Dünyası ise 15 günlük peryotlarla çıkan yayınları. Bu iki yayını farklı değerlendirmekte yarar var. Doğrusu, ben Toplum ve Hekim'i "herkesin okuması gerekli" bir yayın olarak görmüyorum. Bu kısırlatıcı bir yaklaşım olabilir, ama başlangıçta da herkesin ilgisini çekecek bir yayın olarak kurgulanmadı. Toplum ve Hekim, TTB'nin kendisi ve Türkiye'de sağlık ortamı için gerekli gördüğü bir dergi. Türkiye'nin sağlık sorunları ile yakından ilgili kesimler hedef kitle olarak da belirlendi. Bu anlamda 10.000 basılacak bir yayın değil. Muhtemelen abone sayısının üzerinde bir okuru var. Ba anlamda henüz bütünüyle kitlesine ulaştığı söylenemeyebilir. Bu bir ısrar ılır – belli ölçüde- çözülebilir gözüküyor. Yine Toplum ve Hekim'in ilgi alanları ve konuları işleyiş derinliğinin tartışıl-

ması da olumludur diye düşünüyorum. Kendi adıma özel sıkıntı hissetmiyorum.

Yayıncılıkta temel sıkıntımızın Tıp Dünyası gibi daha fazla insana mutlaka ulaşmasını düşündüğümüz yayınlar için geçerli olduğunu düşünüyorum. Bu tip yayınlara yazmakta, konuları işlemekte, habercilik-yorum başlıklarında zorlanıyoruz. Bu tür gündelik tüketime yönelik yayınlara 'disposable' ürünler olarak bakmanın bizi rahatlatacağını sanıyorum. Neden yazdığımız yazının "kalıcı" olması gibi bizi gereksiz yere zora sokan bir tutumumuz var. Bu da zaman zaman üretimi ve hatta okunurluğu azaltabilen bir riske dönüşebiliyor. Gündelik tüketime yönelik yayıncılığın da belli bir kurgusu, toplumsal hedefleri olur. Bu ikisinin gündelik ihtiyaçlar temelinde formüle edilen bir tarzda üretimin önemli bir işlev üstleneceğini düşünüyorum. "Kalıcılık ve değerli şeyler" yazma kaygısının yarattığı basıncın bizi bugüne yanıt vermeyen bir sonuca götürme tehlikesini önemişiyorum.

Dr. YAVUZ ÜÇKUYU : Teşekkürler. Bir ara veriyoruz şimdi.

BÜLENT KILIÇ : Bir yandan profesyonelce hata bulmaya çalışıyorum ama bi yandan da dergiyi heyecanla okuyorum. Çok önemli bir dergi olarak görüyorum. Bunun temel nedeni toplumsal bir dergi olması. Belki bunun altında benim halk sağlığı uzmanı olmamında şüphesiz olumlu yönde katkısı var. Derginin toplumsallığı bence büyük heyecan yaratıyor. Bu noktayı açmam lazım. En azından konularımız için bunun gerekli olduğunu düşünüyorum. Toplumsal bir dergi derken neyi kastediyoruz? Nereden bakarsanız bakın bir hekim dergisidir ve yayınlanan makalelerde sanki hekimlerin ilgi alanlarına yönelik gibi gözükabilir. Ama biz dergide bir makaleyi yayınlarken şuna dikkat ediyoruz: Diyelimki bebek ölümleri üzerine bir makale geldi. Makale bebek ölümlerini toplumsal boyutta değerlendirebiliyor ve bebek ölümlerinin nedenlerini, bölgelere ve ülkelere göre farklılığını, bunun arkaasındaki siyasal ve sosyal politikaları irdelleyebiliyorsa bu bizim için gerçekten önemli bir makalededir ve biz bunu yayınlıyoruz. Ama bebek ölümlerinin işte erken doğumlar nedeniyle olması ve buna bağlı bebekteki akciğer ve kalp değişikliklerini ve buna bağlı karaciğer büyümesini anlatıyorsa bu bizim için hiç önemli bir makale değildir ve biz bunu zaten yayınlamayız. O nedenle toplumsal derken aslında biz bunu kastediyoruz ve olaya geniş açıdan bakan bir dergi olarak görüyoruz. Şimdi TTB'nin bir de Sürekli Tıp Eğitimi dergisi var. Toplum ve Hekim ile kıyaslandığında iki ayrı uç gibi geliyor bana. Bir tanesi olayı tamamen toplumsal açıdan irdelerken diğeri de diyelimki bebekte ishal var, bu ishalin böbreklere, barsaklara olan etkisini irdeliyor. Birisi ishalin altında yatan içme suyunun olmayışı, kanalizasyonun olmayışı gibi nedenleri irdeliyor. Bu anlamda Sürekli Tıp Eğitimi dergisi tamamen klinik bir dergi olup Toplum ve Hekim'den çok uzak bir noktada olması gerekir. Öbür yandan da bizim tarafımızdan şöyle bir öneri getirilmesi gerekir: O dergisinde bizim tarafımızdan daha toplumsal boyuta çekilmesini sağlamamız

gerekiyor. Yani bunu önerdiğimiz zaman o dergiden şöyle bir şey geliyordu: Siz zaten bunu yapıyorsunuz bizim yapmamıza gerek yok gibi bir yaklaşımda var. Ama birbirine yakın mesajlar zaman zaman yer alabilir. Toplum Hekim'in 350 abonesi var. Sürekli Tıp Eğitimi dergisinin 8000 abonesi var. Zaman zaman biz bunu kendi içimizden arkadaşlarla da konuşuyoruz. 8000 abone müthiş bir sayı, çok güzel. Ama bu 8000 sayısını biraz irdelerseniz altından Pfizer firması çıkıyor. Bu firma 8000 derginin basımını sağlayıp ücretsiz dağıtıyor. O zaman bu 8.000 değil 18.000 olsa kaç yazar bence? Biz de -asla düşünmüyoruz ama- Toplum ve Hekim'i Roche firmasına bastırıp 30.000 tane dağıtsak Toplum ve Hekim birden çok değerli bir dergi mi olacak? O anlamda abone sayısının az olması veya çok olması yanıltıcı olabilir. Ona çok fazla kafayı takmamak gerekiyor. Çünkü hepimiz çok iyi biliyoruz ki dergi bir çok yerde kullanılıyor ve aslında Kemal Bey'in söylediği anlamda bir periyodik dergi olmadığı için aslında her zaman kullanılan bir şeydir. 1993, 1994 yılında yayınlanan bir çok makaleyi arayıp kullanmaya çalışıyoruz.

Toplumsal bir dergi olduğuna göre Toplum ve Hekim dergisi toplumsal açıdan, sosyal açıdan olayları yorumlayan bütün yayıncıların da aslında aynen bugün yaptığımız gibi belli aralıklarla biraraya gelip, dertleşip, kendi sorunlarını konuşmalarında büyük yarar var. Eğer bunu yapmak iş yoğunluğu..vs nedeniyle zor ise şöyle olabilir; gerçi bunu yapıyoruz ama dergiler birbirinden yazı alabilir. En azından birbirine atıfta bulunmak olabilir. Yani diyelim ki 15 günlük veya haftalık bir sol yayında Toplum ve Hekim'in adı geçse yada bizim dergimizde bir başka sol yayının adı geçse bu aslında toplumsallık açısından olaya bakıldığı zaman bence önemli. Okur kitlelerimiz bir noktada birbirleri ile buluşabilirler, kaynaşabilirler diye düşünüyorum. Belki hem kendimiz özen gösterebiliriz hem de bir sistematige bağlayabiliriz. Genel önerim bu, toplumsal yayıncılık açısından.

Dr.YAVUZ ÜÇKUYU : Teşekkürler. Kemal Okuyan'ın bir söz talebi vardı.

KEMAL OKUYAN : Hiç tartışma olmadı. Sayın Çubukçu'nun aradan önceki yaklaşımları için bir şeyler söylemek istiyorum. Ben siyaseti yapay bir şekilde özellikle bu alan dergilerinde bizim burada tartıştığımız hekim hareketine monte etmenin hiçbir anlamı yok. Bence burada tek başına hekim hareketinin altından kalkamayacağı bir problem var. Ama doğal olarak hekimlerin bugün Türkiye'de insan olmaları yeterlidir sağlıklı bir konumlanış içinde olmaları için saptamasının biraz uç bir yorum olduğunu düşünüyorum. Biraz açmak istiyorum: Yakın siyasal tarihimizde 2.5 aylık bir hapis dönemi yaşadık. Bu hapis dönemi "Ulusal Hareket" ile ilgili gelişen gelişmeler sonrasıydı.

Bugün hiçkimse aksini iddia edemez, Türkiye'de sol hareket ve meslek örgütleri Ekim ayının ortasından itibaren kilitlendiler. Hatta Ankara'daki hekim eyleminin bu açıdan

özel önemi de vardır, bu kilitlenmeyi aşmak için. KESK eylemleri ile aşılmaya çalışıldı. Şimdi demek ki düzen ideolojik olarak, siyasi olarak bir üst belirleyen üzerinden ölü toprağı atabiliyor. Hiçbir mesleki alan hiçbir özel alan bu örtünün dışında kalmadı. Yani biz Ekim ayının ortasından itibaren yaratılan şoven dalganın, yaratılan gündemin içerisinde bir anda hareketsiz kılınabildik. Ve bu hareketsizlik yalnızca siyasi bir hareketsizlik değil, aynı zamanda o özel alanlara ilişkin bir hareketsizlik idi. Hatta kültür sanat alanını bile etkiledi. Dolayısıyla bizim bir bağımsızlık sistemi geliştirmemiz gerekiyor. Yoksa bugün "Ulusal" sorundur, yapay bir sorun olarak söylemiyorum, dinci gerici başlığı böyle bir başlıktır. Tek başına güncel bir alandan özel bir alana hareketle bağımsızlık kazanılabileceğini ben düşünmüyorum. Bu, yalnızca hekimlerin kendileri için yaratacakları bir bağımsızlık olmamakla birlikte ben her an genel bir başlık üzerinden o özel alanda bir kilitlenmeye, esarete uğrayabileceğini düşünüyorum. Bunun bağımsızlığının da dozu iyi ayarlanmış, o özel alanın özgül dinamikleri ile birlikte çok sağlıklı bağlar kurulmuş bir genel dinamiğin sürekli olarak, bir üst belirleme olarak ayakta kalması gerektiğini düşünüyorum. Öbür türlü büyük bir intihar olacaktır.

Yalnız hekimler için değil bu. Bütün özel alanlar için geçerli. Bir güncel örnek daha vermek istiyorum. Cumartesi Anneleri bir özel alan haline getirilmenin bedelini ödüyor. Cumartesi Anneleri kaç yıllık bir mücadele birikimidir? Ama Cumartesi Anneleri'nde bir genel söylem geliştirildi. Dendi ki: 'Biz Cumartesi Anneleriyiz. Bizim siyasi kimliğimiz yok. Buraya siyasi kimlik taşınmasın, buraya ek kimlik taşınmasın.' Haklılardı. Yani bu çok küçük hesaplar adına kullanmak istendi. Çünkü Cumartesi Anneleri'nin bir meşruiyeti vardı. Ama Cumartesi Anneleri bu meşruiyeti koruyamadılar kendi özel alanları üzerinde. Koruyamazlardı da. Tükendi gitti. Çok uç bir örnek bu. Hiç alakası yok hekim hareketi ile. Ama ben şuna dikkat çekmek istiyorum: O bağımsızlığı, o direnci sağlayabilecek bir genel uyanıklık, genel dinamizm olmadığı sürece hiçbir özel alanın şansı yok. Dolayısıyla biz hekim alanına tekrar baktığımız zaman yayıncılık açısından mutlaka bir kere hekimlerin bilimsel bilgi üretimi, az önce örnek verilen bir başka yayın vardı, eğer onu hekim alanındaki bilimsel bilgi üretimini kastedeceksek o yayının alanını kastedeceksek bu yayını ile daha çok toplumsal bir kimlik edinmek için yürütülen çalışmaların arasında çok kuvvetli organik bir bağın kurulması lazım. Zaten biz bu karşıtlık nedeniyle problem yaşıyoruz. Dolayısıyla ben ikisinin karşıkarşıya gelmesinin dışında iki alanda da iddialı olmanın, ikisinde de kabuk çatlatmanın gerekliliğine inanıyorum. Bilimsel bilgi üretimi eğer toplumsal alana taşınmazsa, bu anlamda bir sıkıntı yaşanır olumsuz anlamda bir vulgarizasyon o toplumsal alana hitap ederken mutlaka yaşanacaktır.

Bir de ben şunun üzerinde durmak istiyorum çok kısaca: Mesleki bir örgütün yayını ne zaman kendi hedef kitleyi üzerinde bir toplumsallık ifade edebilir? O kitleyi ne zaman başka katmanlara taşıyorsa yani bizim meslek örgütlerinin yayınlarını o meslek örgütünün hitap ettiği

kendi kitlesinin çok ötesinde bir iddia taşıması gerekir. Yani bugün Toplum ve Hekim'in ya da Tıp Dünyası gibi yayınların en azından Türkiye'deki ideolojik mücadele veren alanlardaki diğer katmanlara uzanan bir içeriğinin olması lazım. Yani hekim hareketini o bütünsellik içinde temsil ediyor olması lazım ki kendi kitlesine o heyecanı verebilsin. Hekimleri izole eden hiçbir yayının toplum-sallaşma şansı yoktur. Bu çok kritik birşey. Yani o dergilerde benim bir şeyler bulmam lazım, bir sanatçının bir şeyler bulması lazım, bir siyasetçinin bir şeyler bulması lazım ki hekim hareketinin kabuğunu çatlatılabilsin. Kendi içerisinde hiçbir zaman kabuk çatlatılmaz. Bir de işin böyle bir yönü var.

ATA SOYER : Şimdi Onur'un sorduğu soruyu tersten sormak lazım. Evrensel günlük gazete, Özgürlük Dünyası teorik dergi, sanat alanında Evrensel Kültür var. SİP'e baktığımız zaman Gelenek var, Sol var, değişik alanlarda özel dergileri var, SST var. Bunların hepsi ayrı işlevler taşıyor. Özgürlük Dünyası'na ya da Gelenek'e yüklenen misyon ile günlük gazeteye ya da Sol'a yüklenen misyon, ana çatı bir olmakla beraber farklı. Sanıyorum çok kaba bir karşılaştırma yaptığımızda da Toplum ve Hekim, Tıp Dünyası, Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi ve bizim diğer yayınlarımızı da böyle ele almak lazım. Yani Toplum ve Hekim bizim için bir teorik yayın organı. Bizim Özgürlük Dünyamız ya da bizim Gelenek'imiz o, bizim Sosyalist Politika'mız o. Biz oradan teorik tartışmalarımızı, teorik üretimimizi hepsinden önemlisi bu alandaki hegemonyamızı sağlamaya çalışıyoruz.

Bizim dün tartıştığımız konulardan birisi şu idi: 80 sonrası halk sağlığı bölümleri -ki tabip odalarının önemli ayaklarından biridir- sağlık politikalarıyla ilgisini büyük ölçüde kesti. Daha teknik alanlara yöneldi. Dolayısıyla bu alandaki üretim tabip odalarına ya da tek tek insanlara kaldı. Bu boşluğu buradan doldurmaya çalıştık ama bu da yetmeyince şimdi Dünya Bankası orijinli bir Sağlık Bakanlığı projesi ya da Sağlık İdaresi Yüksekokulu dediğimiz bir "merkez" alternatif sağlık politikaları tartışmaları yapıyor. Bu, "management", "risk yönetimi" denilen ya da "kalite" denilen kavramları Türkiye'deki somutu üzerinden yeniden üreterek bir ideolojik alan açtılar. Biz bunların karşısında Toplum ve Hekim ile gerek TTB içinde gerek Türkiye'deki sağlık ortamı içinde bir hegemonya mücadelesi veriyoruz. Toplum ve Hekim'in böyle bir işlevi var. Sadece örgüt değil, sadece hareket değil, aynı zamanda bir hegemonya aracına ihtiyacımız var. Toplum ve Hekim'in önemi bence burayla başlıyor. Dolayısıyla 340 önemli, 2500 önemsiz tartışmasının ötesinde sadece bu derginin çıkıyor olmasının bizim açımızdan bir anlamı var. Sonuçta tabii Kemal'in söylediği son laf çok kritik. Bu iş sadece TTB için çıkıyorsa hiçbir anlamı yok. Zaten başından beri öyle bir kaygımız yok. Ama TTB içindeki mücadelede bir araç; aynı zamanda TTB dışında da, Türkiye'deki sağlık ortamının sözcülüğü anlamında da bir iddia taşıyor.

Şimdiye kadar bizim dışımızda, yani son 8 senedir TTB içinde birtakım insanların çıkıp birtakım laflar edip de etkili

olamamasının bir nedeni de Toplum ve Hekim'dir bence. Yani diyelim ki ATO'da bundan önceki ekip çok teorik bir ekip değildi. Sadece birtakım eski tezleri tekrar etmekten, hatta bu alanın içini iyice boşaltmaktan öte birşey yapmadı. Bunun bir nedeni sanıyorum teorik alandaki şimdiye kadar olan birikimin etkisi diye düşünüyorum. Birşey üretmeyince, insanlara bütünlüklü birşey veremeyince onları kapsayamazsınız ve bir alternatif örgütlenme içine giremez oluyorlar. Gündelik ilişkilerinde de en azından maruzatlı adamlar oldukları için, sıkıntılı adamlar oldukları için bir alternatif oluşturamadılar ama bugün bakıyoruz bu yeni liberal dalga kendi seçeneklerini üretiyor ve asıl ideolojik mücadele yapmamız gereken ekip olarak onlar çıkıyor.

İkincisi; tabii solun genel politizasyonu meslek örgütleri ile ilişkisi meselesi. Yani solun ortak bir günlük gazetesi yok. Bence solun ortak bir günlük gazetesi olması, örneğin, başka birtakım işler de önemli. Bunu deneyen Evrensel, daha evvel Ülkede Gündem gazetesi sonuçta başarılı olmadı. Ya da en azından istenilen noktaya gelemedi. Böyle bir yayının olması bize önemli bir katkıda bulunacak. Sizin Adana'da söylediğiniz çerçevede bizim için çok önemli; sol eğer önümüzdeki seçimlerde belirli bir kritik oy noktasına varırsa bu bizim için önemli bir savunma çerçevesi olacaktır. Sol da bu konuda bir adım atabilirse meslek örgütlerinin kendisini yeniden toparlaması, yeniden üretmesi, silkinmesi konusunda birtakım gelişmeleri olabilir.

Mesela meslek örgütlerinin şöyle bir işlevi mi olmalı? Gerçi biz politika ile saf anlamı ile politika ile doğrudan ilişkili değiliz ama "şu şu şu yapılar seçime ittifakla girsin ve bu ittifak toplumsal olarak önümüzü açabilir" gibi bir laf etmesi anlamlı olabilir mi? Ya da bu ne kadar yapılabilir? Sizin açınızdan yeri, bizim açımızdan yeri diye düşünüyorum yayıncılığın ötesinde. Özel alan fetişizmi, özel alanın siyasallaşması tabii ki sorunu ortaya koymuş oldu. Bizim burada yaptığımız bir anlamda özel alanın siyasallaştırılması ve gerçekten mesleki alanla siyasal alanı birleştirdiğimiz ölçüde bir başarı ve etkinlik şansımız var. Onun ötesinde zaten hiçbir arkadaşımızın bunu farklı algıladığını düşünmüyorum ama kritik soru benim başta Kemal ve Metin Hoca'ya sormak istediğim ya da sorunu açmak istediğim mesele o idi. Bu konuda ben bir problem olmadığını düşünüyorum.

Sağlıkçılar, sadece TTB değil, kendi alanlarını siyasallaştırmak, hem siyasal alana bir çıktı sağlamak hem de siyasal alanda kendi alanlarını yeniden üretmek için yararlanmak gibi bir işlevleri var. Bu sentezi sürdürdüğümüz ölçüde başarımız artacak gibi geliyor. 90'dan sonraki gelişmenin ana hattı o idi. Burada zaman zaman sıkıntılarımız oldu, halen de var, belki bunun korunması ve hergün bunun değerlendirilmesi lazım. Bunun bir ayağı kendi örgütümüz, kendi örgütümüzden bunun için olumlu bir çıktı lazım, ikinci ayağı da sizlersiniz. Biz buradan bir adım daha ileri gidip şunu söyleyebiliriz: Toplum ve Hekim Dergisi bence bu işin bir vesilesi olmalı. Bizim şöyle bir dileğimiz var: Bu ekibi genişletmek mümkün, ama sizin de onayınız olursa

bir Toplum ve Hekim Danışma Kurulu gibi birşey oluşturulmuş ve bu danışma kurulu sadece Toplum ve Hekim ile ilgili değil TTB'nin kendisine dışarıdan bakmasını sağlayan bir tartışma platformu olsun. Dar aralıklı olmasa bile yılda 3-4 kere biraraya gelip bu yayın kurulu, artı TTB'nin yönetiminden insanlar ve sizlerle beraber hem dergiyi hem de Türkiye'nin toplumsalını beraber tartışalım. Bu tartışma ona vesile olsun. Sonuçta bu etkileşimin de bir kanalını oluşturulmuş diye düşünüyorum. Sanırım örgütün içindeki arkadaşlarımızın başka katkıları olabilir.

METİN ÇULHAOĞLU : Birkaç noktaya değineceğim. Örneğin ben bugün belli alanların Türkiye'de kendi özellikleri, özgün durumu nedeniyle sol bir politizasyona yakınlık taşıdığını düşünüyorum. Ama bu doğal yakınlığın kendi haline bırakıldığı takdirde siyasallaşma dediğimiz yere hiç gitmeyip tam tersi başka yerlere de evrilebileceğini düşünüyorum. Gerçekten, hekimlik ya da sağlık doğal olarak sol politizasyona açık bir alan oluşturuyor. İkinci alan olarak eğitimden söz edebilirim. Üçüncü olarak da şehir planlamacılığı ya da kent sosyolojisi diyebilirim. Özellikle günümüzün koşullarında bu alanlar politizasyonla çok içiçedir. Ama kendi haline bırakıldığı takdirde bunun siyasallaşmanın tam tersine pozitif bilimi çok fazla fetişleştiren bir yana evrilmesi de mümkündür. Yani bu alanlarda, benim kendi siyasal çevrelerimde dile getirdiğim zaman 'ne diyor bu adam?' diye milletin kıyameti kopardığı 'somut projecilik' dediğimiz bir yere evriliyor. Somut projecilikten şunu kastediyorum: Hekimler kendi alanlarında gerçekleştirilebilir somut projeler üretecek, şehir plancılar üretecek, eğitimciler üretecek, Ahmet, Mehmet üretecek. Sonra bu somut projelerden yani günümüzün koşulları içinde gerçekleştirilmesi mümkün somut projelerden hareketle 'feasible' bir siyaset projesi ortaya çıkacak ve sol böyle inandırıcılık kazanacak. Şimdi ben şuna itiraz etmiyorum: Elbette güncel siyaset yapmak için gerçekleştirilebilir somut projeler üretmek gerekir. Ama bunun şöyle bir mantığa evrilmesi son derece mümkündür: Bugünün koşullarında her alanda bu kadar gerçekleştirilebilir somut proje üretilebiliyor ise, başka bir düzene gerek yok herhalde diye bir mantığa da gidebilir. Siz tıp camiasının ayrıksı örneklerini oluşturuyorsunuz herhalde. Çünkü benim nezdimde doktor dediğimizde sizler gibi insanlardan ziyade cahil halka belli sağlık mesajları iletmek için yırtınan ama bir türlü bu cahil halkı doğru şeylere ikna edemeyen insan tipolojisi canlanıyor. Bence doktorlar aşırı bilimci ve pozitivist hatta teknoloji fetişisti diyebileceğimiz şeylere yakındırlar. Köken olarak meyyaldırlar, eski tabirle. Dolayısıyla kendi doğal dinamiğine bırakıldığında sol politizasyon ya da siyasallaşmanın tam tersine dar bilimci ya da projeci uçlara da evrilebilir.

Başka bir meseleye daha değineceğim. 60'lı yıllarda parlak diyebileceğimiz genç yazarlar ortaya çıkardı. 70'li yıllarda da buna benzer şeyler vardı. Günümüzde böyle birşey yok. Böyle bir yoksulluk, fakirlik dikkatinizi çekmiyor mu? Benim biraz dikkatimi çekiyor. İstikbal vaad eden, yaratıcı, üretken bir kuşak henüz yetişmiyor gibi geliyor

bana. Bunun nedenlerinden bir tanesi de insanların yazı konusunda doğal olarak mükemmeliyetçiliğe yatkın olmaları. İnsanlar, biraz acemilerse eğer, kendi kafalarındaki tüm zenginliğin kağıda yansımını isterler. Oysa bu objektif olarak mümkün değildir. İnsanın kafasındaki düşünce zenginliğinin ancak %50-60'ı kağıda yansırırsa, bu bile başarıdır. Ama insanlar genellikle bunu bilmedikleri için aşırı mükemmeliyetçidirler. Sonra, bu mükemmelliğin karşılığını bulamadıkları için hemen doğal bir refleksle, sabit, kurulmuş olana atıfda bulunurlar kendini güvenceye almak için. Bugün Türkiye'de ulusal sorun konusunda ben yazı yazayım diye oturan insanların çok büyük bir çoğunluğu bir noktadan sonra kendine güvenemeyince ne yapmak zorundadır? "Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı"ndan bol bol alıntı yapmak zorundadır. Örneğin özelleştirme konusunda yazı yazıyorsa açıp bir profesörün yazısından alıntı yapar. Çünkü o artık sabit bir donanım haline gelmiştir. Bu sabit donanım, insanları yeni şeyler üretmekten alıkoyan bir yan da taşıyabilir. Böyle bir tehlikeye de var. Kendini güvenceye almak için yerleşik olanla sınırlamak ve bunun dışına çok fazla çıkmamak gibi bir risk te var bu alanda.

Son birşey daha eklemek istiyorum. İnsan 100 sayfalık bir kitabı iki günde okuyarak pek çok şeyi öğrenmesi mümkünken bir bilenle sözel olarak konuşmayı, ondan malumat almayı daha kolay sayıyor. Yanlış anlamayın, size eleştiri diye söylemiyorum, ama örneğin günümüzün emek süreçlerinde işçi sınıfının değişen yapısı diye bir şey gündeme geldiğinde bunu adresi bellidir. Öğretim üyesi A'ya gider. Başka bir konuda B'ye gidilir. Böyle bir 'bir bilen' eğilimi var. Bu işin piri budur, bu adam veya kadın bunu anlatır, biz de öğreniriz. Bu, insanları biraz konformist bir yana doğru sürüklüyor. Bugün tartıştığımız konular açısından bunun bir anlamı var gibi geliyor bana.

YAVUZ ÜÇKUYU : Teşekkürler. Evet Önder.

ÖNDER ERGÖNÜL : Aslında Metin Ağabey'in son söylediği ile başlayabiliriz. Toplum Hekim'in aynı zaman da yeni yazarlar yetiştiren bir okul olması gerekir bence. Hatta bir önerisi de bununla paralel. Toplum ve Hekim etrafında bulunan, yazan, çizen insanların zaman zaman daha geneli yazan insanlarla biraraya gelip yazı yazma teknikleri üzerine tartışmalarının bile önemli bir kapı açıcı rolü olur. Hekimler arasında bir ilgi alanı yaratabilir. Toplum ve Hekim dergisinin böyle bir okul işlevi taşıması gerekir. Ben daha evvel söylediğim öneriyi biraz daha açmak istiyorum. Şimdi Toplum Hekim dergisinin siyasallaşması gerekir dedik.. Buna çoğu kimse de katılıyor herhalde. Toplum Hekim okurlar ya da yazarları -hemen hemen okuru ile yazarı yakın- solda üretilen önemli değerlendirmeleri, tespitleri takip etmelidirler diye düşünüyorum.

Bugün Türkiye solunun dünyaya ve Türkiye'ye dair ürettiği birtakım değerleri değerlendirmelerinde büyük fayda vardır. Çünkü en azından bu kesimi politize edecektir. Politizasyondan kastettiğim kitlesel hızlı bir politizasyon

değil Toplum ve Hekim çevresindeki 300-500 kişilik bir havuzun politikaya daha profesyonelce bakması, bu anlamda daha kadrolaşması, elbette iç konsolidasyonda yarayacaktır. Bu açıdan burada bulunan tüm kişilerin belli dönemlerde dünya ve Türkiye değerlendirmeleri yapmaları ve bakış açısı getirmeleri çok yararlı olacaktır diye düşünüyorum.

Toplum Hekim'deki bazı yazılar çok tekniktir. Yani normalde, bu alanda da boşluk var elbette, halk sağlığı kürsülerinin yayın organlarında çıkabilecek yazılardır. Belli istatistiklere dayanır, belli epidemiyolojik verileri yansıtır. Doğal olarak böyle yazıları sadece ilgilileri okur. Siyasetçi insanların oradan yararlanması çok kolay değildir. Oysaki daha genel kavramlar üzerinden tartışıldığında Türkiye ve dünya değerlendirmeleri olduğunda bundan çok daha büyük bir kesim yararlanabilir. Böylelikle Toplum ve Hekim dergisi tıp öğrencilerinin de okuduğu, yararlandığı veya birincil derecede siyasetle uğraşan insanların fikir aldığı bir dergi haline gelebilir. Örneğin yeniden karşılaştığımızda Navarro'nun dergisinin daha çok böyle bir işlev taşıdığını düşünüyorum ben. Amerikalılar ne kadar okur? Bilmiyorum ama bence orada sadece halk sağlığı uzmanları okuyordur sanıyorum. Ama Türkiye'de olsa bu yayına bir çok akademisyen, siyasetle ilgili bir çok kişi ilgi duyabilir. Türkiye'de bizim artık kendi ayakları üstünde yükselen, kendi özgün dinamikleri üzerinden farklı ve özgün olacak zamanımız gelmiştir diye düşünüyorum. Dönem dönem veya her sayısında bir Türkiye değerlendirmesi yapılırsa çok ters mi olur acaba? Bunu tartışmak lazım. Hakikaten öyle kavramlar oldu ki bu kendi hareketimiz açısından da daha nitelikli işler çıkartmamızı sağlayacak bir noktaya dönüşebilir.

Mesala Ata Ağabey'in söylediği çok kritik. Teorik çalışma birçok yerde örgütlenmesini de yönlendiren, etkileyen, inhibe eden ya da geliştiren bir şeydir. Son bir yılda baktığımızda belli başlıklar vardır. Bu temel başlıklar konusunda görüş oluşturmaları, tartıştırmaları ve kendi yazar çevresine dahi bunu iletmesi çok kritik, önemli bir şeydir. Mesela kamulaştırma bunlardan bir tanesidir. Bunu mutlaka kendi sağlık alanımızdan yola çıkarak ifade etmemiz çok şey değildir. Kendi yazar kadrolarımızı yetiştirebileceğimiz gibi dışarıdan insanların çok farklı görüşler ortaya sürmesi çok faydalı olacaktır diye düşünüyorum.

ATA SOYER: Aslında 80 öncesi ve 80 sonrası bir sürü yayın takip ettik ama böyle biçim olarak ya da teorik yazılarıyla güncel olayları ilişkilendirme konusunda hangi yayınlar aklımda kaldı diye düşündüğüm zaman ben daha çok Yalçın Küçük'ün dergilerini hatırlıyorum. Örneğin bir Toplumsal Kurtuluş'un kurgusu ya da daha sonra çıkardığı kurgu şöyle hoşuma gidiyor: güncelle giriş ilk 10 sayfa, arkasından teorik yazılar. Toplum ve Hekim belki bunu becerebilirse yani belki her sayı Türkiye değerlendirmesi değil ama her sayı sağlıklı toplumsal ilişkili olduğu 2-3 yazıyla ya da 2-3 haberle değerlendirme ile girip dosyaya ya da diğer yazılara geçmesi belki iyi olabilir. Bunu kendi aramızda, yayın kurulunda tartıştık ama tabii bunu

tartışmak, karar almak ve becermek ayrı kompartmanlar. Yani son aylarda olan gelişmeler, TTB'nin Genel Pratisyenlik Enstitüsü'nün kurulması, hekim eylemliliği, Türkiye'deki rüzgarlar, bunları yanyana koyduğunuz zaman bir sonraki Toplum ve Hekim'in hiç olmazsa giriş yazısında veya girişteki birkaç haberde bunu değerlendirip daha sonra özele girmesi bizim açımızdan bir adım olabilir. Ama biraz önce söylediğim öneri konusunda görüşleriniz önemli. Bir prensip olarak. İki zamanlama olarak. Üç gerek olarak. Ne diyorsunuz? Bunun yararı, sizin zamanınız ve buranın ihtiyacı açısından değerlendirirseniz ayrıca sevinirim.

AYDIN ÇUBUKÇU: Bu öneriyi ben destekliyorum ve elimden geldiğince katılmaya çalışırım. Tartıştığımız konuya ilişkin söylemek istediğim birkaç şey var. Önce iki arkadaşımın bana yönelik söylediklerine değinmek istiyorum. Yayınların içeriği ile ilgili olarak ben bir tarafına vurgu yaptım, diğer tarafı fazlaca biliniyor diye değinmedim. Eksiklerimi, söylemediklerimi tamamlamış oldular Metin ve Kemal. Onlar gibi düşünüyorum. Gerçekten yapı budur. Ama şu tarafının vurgulanmasında tekrar yarar var. Örgütün, kendi kitesini harekete geçirmesi önemli. Siyaset elbette olacak, artık değinmeyi çok gerekli görmüyorum ama mesleki ilkelerden ve sorunlardan hareket ederek olayları görmek ve düşüm noktasını siyaset ile bağlamak propoganda tekniği açısından önemli.

Tabii senin dediklerinle de bağlantılı Ata, Bağdat bombalandı, hastaneler bu arada bombalandı. TTB uluslararası alanda böyle bir bilgi akışına sahip mi, bunu bilmiyorum? Örneğin doğrudan haberler alabiliyor mu? Irak hekim örgütleri ile ilişkisi ve onların değerlendirmeleri var mı? Avrupa'daki hekim örgütleri bu konuda ne dediler? Bunları bize yansıtmasını beklerim. Benim haberim yok. Hekimliği doğrudan doğruya ilgilendiren bir mesele olduğu kadar vatandaş olarak, insan olarak beni de çok ilgilendiren bir meseledir. Orada gerçekten çocuklar, hastalar, hekimler, sağlık personeli ne zarar gördü? Hastaneler ne durumdadır? Bu konuda Irak Hükümeti'nin söylediklerinden başka kaynak yok elimizde. Ama dünya çapındaki tabip örgütlerinin birbirleri ile haberleşmesi ile Irak Hekim Örgütü'nün bilgilendirmesi sevindirir bizi. Buna benzer pek çok örnek verilebilir. Ben güncel olduğu için onu söyledim. Aynı şekilde Bosna böyledir. Dünya çapındaki olayları hem basından vs. izleyelim, diğer kaynaklardan elde edemeyeceğimiz bilgileride biz hekimler aracılığıyla edinmiş olalım. Aynı şey yurt içi için de geçerlidir. Olup bitenleri hekimlerin gözünden öğrenmek önemlidir. Hekimleri ilgilendiren herşey herkesi ilgilendiriyor diye düşünüyorum. Böyle bir çakışma var. Yaşadığımız dönem özellikleri belki.

Örneğin bir meydan muharebesinde sahra hastanesi çadırı nasıl o işin merkezi gibi olursa, komutanlık çadırı falan önemli değilse şimdi de öyle. Memleket bir sahra hastanesi durumuna gelmiş vaziyette. Hekimler savaşın ortasındalar. O bakımdan bir göstergedir onların tepkileri ve ilgileri. Bir şey daha eklemek istiyorum. Şimdi bu TTB'nin yayınları hiyerarşisi içinde öyle görüyorumki Tıp Dünyası

bir alan açma aracıdır. Yani Toplum ve Hekim'e yüklenen fonksiyonları anlıyorum ve olumludur, doğrudur. Ama onun hareket edebilmesi için Tıp Dünyası'nın bir alan açması gerekiyor, onun bir kaması gibi de düşünülebilir. Ayrıca Tıp Dünyası yazar ihtiyacının karşılanması için de bir araç olabilir. Eğer 30.000 hekime doğrudan ulaşabiliyorsa hem Tıp Dünyası'na hem de Toplum ve Hekim'e yazar kaynağı sağlayabilecek bir hareketlenme yaratabilir. Çağrıda bulunun. Tıp dünyası yalnızca Ankara'daki, İstanbul'daki hekimlerin değil Batman'dan, Çemişkezek'ten hekimlerin yazmasını teşvik edecek basamak olabilir. Adam belki Toplum ve Hekim'e yazmayı göze alamıyordu da Tıp Dünyası'nda bir yazım, haberim çıkabilir diye cesaret edebilir. Bu değerlendirilmeli. Bence Tıp Dünyası böyle bir çağrı yapsın. Bir önemli nokta, bir teknik mesele gibi de algılanabilir: Nasıl yazıyorsak okurlarımızda öyle yazmaya özenebilirler. Yazılara bakar ve 'Ben böyle yazamıyorum, öyleyse yazmayayım' diye çekinebilir. Dolayısıyla her yayın organındaki yazarlarımızın kendi yazılarının örnek teşkil ettiğini düşünerek yazmaları gerekir. Biraz daha popüler bir dil kullanmak, çok kitabi olmamak...vs. Bunu ben de yazarım dedirtmek çok önemli bence. Yayın organlarında böyle bir yazarlık düzeyi tutturabilirsek bence yazan insan sayısının artmasına hizmet eder.

KEMAL OKUYAN : Ben Türk hekim alanındaki yayınların içeriğine ilişkin tartışırken sesli düşünerek inceleme yapmak gerektiğini düşünüyorum. Her alan kendisini yeni alanlarla temas üzerinden var edebilir. Şimdi bir üniversiteli gençlik yayını çıkartılıyorsa hocalarına ve eğitim alanında çalışanlara ulaşmıyorsa bu yayın, o yayında bir problem var demektir. Mesela biz de üniversite yayınlarımızda bu probleme işaret ediyoruz. Hocalarımızın okuması ve yazması gerekiyor. Lise dergisi çıkarıldığı zaman hocalardan çok veliler önemlidir. O derginin velilere de hitap eden bir yanının olması gerekir. Çünkü insanların kimlik buldukları bir dönemdir ve bu kimliği bulurken ilk karşılaşıya kalacakları öğretmenlerinden çok belki anne babalarıdır.

Şimdi kültür sanata bakıyoruz. Kültürel üretim ile tüketim arasındaki ayrımı ortadan kaldırmaya yönelik bir iletişim kurulması gerekiyor. Bunu beceremeyen dergiler itici kalıyorlar. Örneğin ben daha öncede söylemiştim, müzik dergilerini izlemeye çalışıyorum ve bir bölümü hiç müzik dinleyene hitap etmiyor, bir bölümü ise tamamen piyasaya yani tüketime hitap ediyor. Bu ortaklaşmayı

sağlayamadığınız zaman tıkanıyorsunuz, açılmıyorsunuz. Mühendislik alanı nedir? İşçi sınıfına uzanmak zorunda, bilim adamlarına uzanmak zorunda, özellikle fizik alanındaki bilim adamlarına.

Hekimlerin böyle bir alanı aslında yok. Hekimler hastaya uzanamaz. Hekim yayınları ancak çok popüler, eğitici şekillerde belki sosyalist toplumlarda bu tür yayınlar çıkartılabilir. Ben bunun bir avantaj olduğunu düşünüyorum. Belki hemşire ve diğer sağlık elemanlarını da kapsamak lazım ama hekim hareketi bu açıdan insan ile, toplumla ve toplumsal dinamiklerle ilgili olduğu için toplum bilimleri ile az önce saydığım alanlarda en ilginç bağı kurabilecek alanlardan bir tanesi. Yani toplumsal dinamiklerle hekim yayınlarının ilgilenmesi hiç yapay kaçmıyor, yapay kaçamaz, diğer alanlara göre belli avantajları var. Bir örnek vermek istiyorum: Metin az önce buradaki sağlıkçı, hekim profilinin dışında bir hekim profili verdi. Ortak tanıdığımız doktorlar aklıma geldi Küba Büyükelçisi bizi bir iktisatçı Küba iktisadının başına geçirmekten Tanrı korusun demişti. Çünkü bir hekim planlama süreçlerinin başına getirdiler, daha toplumsal süreçler üzerinden bakabileceğini düşündüler. Ve hala aynı adam 3-4 yıldır Küba'daki planlama teşkilatını yönetiyor. Ben hekimlerin bir avantajı olduğunu düşünüyorum ama Metin'in kastettiği hekimlerin değil. Bunun dışında yapılan öneriye ben de elimden geldiğince yardımcı olabilirim seve seve. Cemal Hekimoğlu imzasının da daha avantajlı olduğunu düşünüyorum.

ÖNDER ERGÖNÜL : Aslında hekimler hakikaten toplumsal dinamiklere yakın ve birçok siyasi alanda da kadro olarak çalışıyor. Eğitimle ilgili olacak bu öneri. Yazı yazma üzerine mesela bir hafta sonu kurs düzenlense. Kurs derken sohbet olabilir. Siyasi yazarlar var burada ama siyasi olmayan yazarlar da çağrılabilir. Özellikle taşraya hitap etmek üzere toplumsal dinamiklere ilgi duyan hekimlerin yazı yazma üzerine sohbetlerle dolu iki gün geçirmeleri acaba olumlu olabilir mi? 'Bakın yazı böyle yazılır'...vs gibi değil de. Ne kadar yazıyoruz? Yazıyor muyuz? vb.

YAVUZ ÜÇKUYU : Başka söz alma talebinin olmadığını görüyorum. Bu tartışmayı, başlangıç kabul ediyoruz, bir ön giriş. Arkasının gelecek olması ve katılım isteği bizi çok sevindirdi. Az çok sorunu ortaya koyduk, tanımladık diye düşünüyorum. Mutlaka ayrıntılar ve değinmediğimiz noktalar var. Ama ben buradan kendi adıma artarak çıktığımı düşünüyorum. Teşekkür ederim.